

Research Article | Araştırma Makalesi

Bilgi yönetiminin kurumsal kaynak planlamaya etkilerini açıklamada entelektüel sermayenin aracılık etkisi: İSO 1000 araştırması***Ahmet Melih Eyitmiş**
Fadime SezerDoç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, a_melih@hotmail.com, [0000-0003-1236-7689](https://orcid.org/0000-0003-1236-7689)
Doktor Adayı, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, phd.fsezer@gmail.com, [0000-0002-9835-3968](https://orcid.org/0000-0002-9835-3968)

Corresponding author/Sorumlu yazar: Fadime Sezer

Öz

Bu makale, günümüz iş dünyasında önemli rol oynayan bilgi yönetimi, kurumsal kaynak planlama ve entelektüel sermaye kavramları arasındaki ilişkiyi incelemektedir. İşletmelerin rekabet avantajı elde etmeleri için bu üç kavramın etkili bir şekilde birbirleriyle entegre edilmesi son derece önemlidir. Son yıllarda yaşanan teknolojik gelişmeler ile birlikte ortaya çıkan, işletmenin bütüncül sistemini oluşturan, kurumsal kaynak planlama yazılımları, bu yazılımların etkin ve etkili yönetilebilmesi için kullanılan bilgi yönetim sistemleri ve bu sistemi oluşturan entelektüel sermaye, sektörlere yön vermektedir. Araştırmada, bu kavramların birbirleriyle olan etkileşimi ve stratejik bir avantaja dönüştürülebilirliği incelenmiştir. Elde edilen bulgular çerçevesinde gelecekteki trendler hakkında araştırmacılara ve uygulayıcılara rehberlik edilmesi hedeflenmiştir. Buna ek olarak, bilgi yönetimi ve kurumsal kaynak planlama arasındaki ilişkide entelektüel sermayenin aracılık rolü incelenmiştir. Bir alan araştırması ile desteklenen bu çalışmada veriler, sonuçların genelleştirilebilmesi için İstanbul Sanayi Odası (İSO 1000)'na kayıtlı işletmelerden elde edilmiştir. Kantitatif araştırma yöntemi benimsenen ve anket tekniği ile desteklenen çalışmada, 95% güven aralığında araştırmayı destekleyecek yeterli örneklem araştırmaya dahil edilmiştir (n=406). Verilerin analizlerinde SPSS 25.0 ve aracılık için, Process Macro eklentisi kullanılmıştır. Bilgi yönetiminin kurumsal kaynak planlama sistem başarısı üzerindeki doğrudan etkisinde entelektüel sermayenin kısmi aracılık rolü belirlenmiş olup, alt boyutlarının (insan sermayesi, sosyal sermaye, yapısal sermaye) birlikte de sıralı aracılık rolü tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Yönetimi, Kurumsal Kaynak Planlama, Entelektüel Sermaye, Aracılık Analizi **JEL Kodları:** M0, M1, M15**The mediating effect of intellectual capital in explaining the effects of knowledge management on enterprise resource planning: ICI 1000 research****Abstract**

This article examines the relationship between knowledge management, enterprise resource planning, and intellectual capital, which play an important role in today's business world. It is extremely important for businesses to effectively integrate these three concepts with each other to gain a competitive advantage. With the technological developments experienced in recent years, enterprise resource planning software, which constitutes the holistic system of the business, information management systems used for the efficient and effective management of this software, and the intellectual capital that constitutes this system, direct the sectors. In the research, the interaction of these concepts with each other and the possibility of turning them into a strategic advantage were examined. Within the framework of the findings obtained, it was aimed to guide researchers and practitioners about future trends. In addition, the mediating role of intellectual capital in the relationship between knowledge management and enterprise resource planning was examined. In this study, supported by field research, the data were obtained from companies registered with the Istanbul Chamber of Industry (ICI 1000) in order to generalize the results. The study adopted a quantitative research method and was supported by a survey technique; a sufficient sample to support the research with a 95% confidence interval was included in the study (n=406). SPSS 25.0 Process Macro used to analyze data. The partial mediation role of direct capital on the enterprise resource planning system of knowledge management has been determined, and the sequential mediation role of its sub-dimensions (human capital, social capital, structural capital) has also been determined.

Keywords: Knowledge Management, Enterprise Resource Planning, Intellectual Capital, Mediation Analysis **JEL Codes:** M0, M1, M15

* Bu çalışma Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı'nda ikinci yazar tarafından birinci yazarın danışmanlığında devam etmekte olan "Bilgi Yönetiminin Kurumsal Kaynak Planlamaya Etkilerini Açıklamada Entelektüel Sermaye ve Değişime Direncin Durumsal Aracılık Etkileri: İSO 1000 Araştırması" başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

How to cite this article / Bu makaleye atıf vermek için:

Eyitmiş, A. M., & Sezer, F. (2025). Bilgi yönetiminin kurumsal kaynak planlamaya etkilerini açıklamada entelektüel sermayenin aracılık etkisi: İSO 1000 araştırması. *KOCATEPEİİBFD*, 27(1), 44-62. <https://doi.org/10.33707/akuibfd.1478251>

Extended Summary

While the information management processes used by businesses in today's competitive environment focus on the ability to manage information assets effectively, Enterprise resource planning (ERP) aims to achieve the strategic goals of the business by using its resources more efficiently. For this reason, the aim of the research is to determine relationship between knowledge management and ERP. In the study, while examining the relationship between knowledge management and ERP, the mediating role of intellectual capital in this relationship was examined.

ERP software, which is considered with many different variables and is the product of technology and a big dream, is examined in the literature with the concept of information management. However, instead of examining this relationship directly, it is not widely covered what different variables mediate it. In this respect, the study has a unique value. It is assumed that the study will guide the literature, researchers and managers who want to add value to their businesses and carry them into the future.

In this context, after the literature review, the quantitative research method, one of the scientific research methods, was used in the study. The data was obtained from personnel working in companies within the Istanbul Chamber of Industry (ICI) 1000 using convenience sampling and survey techniques. Research data was collected by Kahramanmaraş Sutcu Imam University scientific research projects coordination unit with project number 2023/2-11 D. The research was conducted with 406 participants with a 95% confidence interval. SPSS and its extension Process Macro were used to analyze the data.

Descriptive statistics were used in the study, and following reliability and factor analyses, correlation and regression analyses were conducted. Intellectual capital, the mediator variable of the research, was examined in detail and its sub-dimensions. The reason for this is that intellectual capital, which creates the difference between book value and real value, has become one of the main levers of today's business world.

It was determined that the multiple regression model conducted in the study was statistically significant ($p < 0.05$) and that both variables affected the dependent variable. For this reason, main hypothesis of the research was accepted (H_1 : Knowledge management and intellectual capital affect the success of the enterprise resource planning system in the companies included in the ICI 1000). According to the results of the multiple regression model, the independent variables (knowledge management, intellectual capital) can explain 43% of the dependent variable (ERP system success). It was concluded that the established main model was significant and the independent variables had significant and positive effects on the dependent variable ($\beta = 0.179$; $\beta = 0.501$; $p < 0.01$). In other words, as the investment in knowledge management and intellectual capital increases, ERP system success will also increase.

In addition, in order to test the sub-hypotheses of the research and to see the effect of the independent variables on the dependent variable more clearly, the variables were added to the analysis one by one and examined. As a result, while the knowledge management variable directly affected the ERP system success dependent variable at a significant and positive level ($\beta = 0.647$), its effect level decreased when the number of independent variables increased to two ($\beta = 0.179$). Likewise, while the intellectual capital variable directly affects the ERP system success dependent variable at a significant and positive level ($\beta = 0.588$), its effect level decreased when the number of independent variables increased to two ($\beta = 0.501$). These effects indicate the existence of mediation. However, both independent variables significantly and positively affected the dependent variable. Therefore, the developed sub-hypotheses were accepted.

Other findings of the research are that, intellectual capital has a partial mediation role in the direct effect of knowledge management on ERP system success, its sub-dimensions (human capital, social capital and structural capital) have a mediating role together.

When the mediation analysis is examined, it can be said that knowledge management indirectly affect ERP system success through intellectual capital and this indirect effect is statistically significant (Indirect effect = 0.1857, 95% CI [-.0565, 0.4143]). The mediation effects were examined by including all sub-dimensions of intellectual capital into the model. As a result, effective management of intellectual capital, which covers the entire knowledge and experience of the business, ensures that knowledge management and ERP processes are more successful. In particular, knowledge management provides strategic advantage in ERP processes by increasing the value of intellectual capital.

The sample used in the study is limited to ICI 1000. This is a limitation that should be taken into consideration when making generalizations. In addition, since the methods and measurement tools used reflect a specific methodology, the results obtained using different methods can be compared.

Giriş

Günümüz iş dünyasında rekabetin artması, teknolojik gelişmelerin hızla ilerlemesi ve sürekli değişen müşteri talepleri, işletmelerin başarılı olabilmeleri için etkili bir bilgi yönetimi, kurumsal kaynak planlama (KKP) ve entelektüel sermaye stratejileri oluşturmalarını zorunlu kılmaktadır. Bu noktada, işletmelerin sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmeleri ve uzun vadeli başarıları için bu üç kilit kavram arasındaki ilişkilerin derinlemesine anlaşılması gerekmektedir.

Geçmişten günümüze güç olarak varlığını ve değerini koruyan bilgi, üretim faktörlerine olan ihtiyacı azaltabileceği gibi, işletmeler için değeri de hızlı bir şekilde artmaktadır (Toffler, 1998, s. 33). Buna paralel olarak son yıllarda küresel ekonomi, işletmelerin geleceğinin esas olarak bilgiyi akılcıca kullanma becerisine göre belirleneceği yeni bir döneme girmiş ve bilgi, insanın entelektüel sermayesinin ve teknolojisinin vücut bulmuş hali olan değerli bir kaynak olarak anılmaya başlanmıştır (Metaxiotis, 2009, s. 51).

Boztaş ve Özmızrak (2012), bilgi yönetimiyle etkileşim içinde olan KKP yazılımlarının, işletmenin tüm bilgi varlıklarını etkin bir şekilde yöneterek, stratejik karar alma süreçlerine katkı sağladığını belirtmiştir. Daha yüksek düzeyde etkinlik, daha fazla üretkenlik ve performans artışına yönelik dürtü, çağdaş işletmelerin KKP sistemini benimsemelerine neden olmuştur (Ifinedo vd., 2010, s. 1144). Veri, enformasyon ve bilgi temelli yeni ekonomide, entelektüel sermaye, bir işletmenin gerekli varlıklarından biri olmakla kalmayıp; en büyük rekabet silahı haline gelmektedir (Gümüştekin, 2004, s. 201).

İşletmelerin rekabet avantajı elde edebilme, inovasyona ve değişime süratle ayak uydurabilme, karlılık ve verimliliği arttırabilmelerinde, işletmede yer alan insanların niteliği, kalitesi, deneyimi ve sahip oldukları bilgi düzeyi oldukça önemlidir (Şerbetçi, 2015, s. 2). Buna ek olarak birbirinin tamamlayıcısı olan bilgi yönetimi ve KKP sistemlerinde (Acar, 2013), işletmenin kurumsal sistemi ile ilgili bilgi yönetimi başarısı ne kadar yüksekse; kurumsal sistemin başarı düzeyi de o kadar yüksek olacaktır (Sedera ve Gable, 2010, ss. 297-303).

Hangi büyüklükte olursa olsun bütün işletmeler yazılım programları kullanmakta ya da bunu tasarlamaktadır. Özellikle büyük ölçekli işletmeler, artan iş yükü ve karmaşık iş akışlarını KKP uygulamaları üzerinden yürütmektedir (Şimşek vd., 2023, s. 67).

Yukarıdaki bilgilerin ışığında literatürde bu kavramlar (bilgi yönetimi-KKP-entelektüel sermaye) sıklıkla tartışılmaktadır. Fakat bütün değişkenler ayrı ayrı özel bir öneme sahipken, hepsinin bir arada kullanıldığı, derinlemesine ve ülke bazında (ISO 1000) araştırıldığı bir çalışmaya araştırmacılar tarafından rastlanılmamıştır. İşletmelerin performansına hem doğrudan hem de dolaylı etkiler yaratan bu kavramlar yöneticilerin işletme politikalarını belirlerken göz önünde bulundurması gereken kavramlardır.

Araştırmamızın çıkış noktasını, bilgi yönetimi ve entelektüel sermaye uygulamalarının KKP süreçlerindeki etkilerini anlamada nasıl bir etkisinin olduğu sorusu oluşturmaktadır. İşletmelerde bilgi yönetimi ve entelektüel sermayenin KKP entegrasyonunun verimlilik, rekabet avantajı ve stratejik karar alma süreçlerine katkısı giderek önem kazanmakta, ancak bu iki faktörün KKP sistem başarısındaki ilişkiye nasıl etki ettiğine dair araştırmalar sınırlı kalmaktadır. Bu bağlamda, çalışmamızın temel araştırma problemi, bilgi yönetimi ve entelektüel sermayenin KKP üzerindeki etkilerinin ne şekilde açıklanabileceği üzerinedir. Bu probleme ait alt soruları ise bilgi yönetiminin ve entelektüel sermayenin KKP sistem başarısını ayrı ayrı nasıl etkilediği üzerinedir.

KKP, modern işletmelerin operasyonel verimlilik ve rekabet avantajını sürdürme süreçlerinde merkezi bir rol oynamaktadır. Ancak, bilgi yönetiminin KKP üzerindeki etkilerini yalnızca doğrudan incelemek, işletme değerine katkısını tam olarak yansıtmak için yeterli olmayabilir. Bu bağlamda, entelektüel sermayenin bilgi yönetimi ve KKP arasındaki ilişkideki aracılık rolünü araştırmak, bu sürecin dinamiklerini daha kapsamlı bir şekilde açıklamaya katkı sağlayabilir. Bu yönüyle bir diğer araştırma sorunsalını, entelektüel sermayenin bilgi yönetimi ile KKP arasındaki ilişkide aracılık durumu oluşturmaktadır. Daha detaylı analiz yapılarak, entelektüel sermayenin alt boyutlarının (insan sermayesi, yapısal sermaye ve ilişkisel sermaye) bilgi yönetimi ve KKP arasındaki ilişkide aracılık rolünü araştırmak araştırmayı diğer çalışmalardan ayıran özgün bir değer niteliğindedir.

Bu araştırmada veri seti olarak ISO 1000'nin seçilmesinin birkaç temel nedeni bulunmaktadır. Öncelikle, ISO 500 ve ISO ikinci 500 (ISO 1000), Türkiye'nin en büyük sanayi işletmelerini temsil eden bir listedir ve bu işletmeler, ekonomik katkıları, istihdam yaratma potansiyelleri ve inovasyon yetenekleri bakımından sektörde önemli bir rol oynamaktadır. Bu işletmeler, yıllık ciroları, üretim kapasiteleri ve diğer mali göstergeleri ile sektördeki genel eğilimleri yansıtan bir örneklem sunmaktadır. Böyle bir referans kaynağından veriye ulaşmak araştırmamızın güvenilirliğini de arttırabileceği düşünülmektedir (iso500.org).

ISO 1000 standardı bağlamında gerçekleştirilen araştırma, bilgi yönetimi ve KKP sistem başarısı arasındaki özgün ilişkilere ışık tutarak bu alandaki literatüre önemli katkılar sunmayı hedeflemektedir. Bunun yanı sıra çalışma, entelektüel sermayenin bilgi yönetimi ile KKP süreçleri arasındaki işlevsel bağları nasıl güçlendirdiğini ve işletmelerin kaynaklarını daha etkili yönetme açısından sağladığı katkılarını detaylandırmaktadır. Bu araştırma, entelektüel sermayeyi bilgi yönetimi ve KKP başarısı arasında bir köprü olarak inceleyen az sayıdaki çalışmadan biri olarak özgün bir bakış açısı sunmakta ve işletmelere bilgi yönetimi ve entelektüel sermaye birikimini stratejik hedeflere ulaşmada nasıl değerlendirebilecekleri yönünde önemli çıkarımlar sağlamaktadır. Bu makale, Türkiye'de sanayi sektöründeki bilgi yönetimi, entelektüel sermaye ve KKP sistemleri arasındaki ilişkilere ilgi duyan

akademisyenler, araştırmacılar ve sektör profesyonelleri için tasarlanmıştır. Özellikle işletme, yönetim bilimleri ve mühendislik alanlarında çalışan kişiler, araştırmacının bulgularından faydalanabileceklerdir. Ayrıca, yöneticiler ve karar vericiler, bilgi yönetimi uygulamalarını geliştirmek ve verimliliklerini artırmak amacıyla makaleden elde edilen verilerle stratejik kararlar alabilirler. Bunun yanı sıra, öğrenciler ve yeni araştırmacılar, bu çalışmayı literatürdeki güncel gelişmeleri anlamak için bir kaynak olarak kullanabilirler.

Bu çalışmanın tasarımı, kuramsal çerçeve ve ampirik analizleri içerecek şekilde yapılandırılmıştır. İlk olarak, literatür taraması ile bilgi yönetimi, entelektüel sermaye ve KKP ilişkisi üzerine yapılan önceki çalışmalar derlenmiş ve bu ilişkiler arasındaki teorik bağlar incelenmiştir. Sonrasında, ISO 1000 standartlarına tabi olan işletmelerden elde edilen veriler ile oluşturulan model üzerinden regresyon ve aracılık analizleri gerçekleştirilmiştir. Böylelikle çalışmanın tasarımı hem literatürdeki mevcut boşlukları doldurmayı hem de ampirik bulgularla entelektüel sermayenin bilgi yönetimi ve KKP sistem başarısı arasında nasıl bir aracı rol üstlendiği incelenmiştir.

1. Literatür Taraması

Hem iş hem de akademik ortamlarda bilgi yönetimine artan bir ilgi vardır. Bilgi yönetimi araştırmaları; bilgi yönetiminin ne olduğuna, felsefi doğasına ve süreci üzerinde yoğunlaşmaktadır (Delen vd., 2013).

Bilgi yönetimi çerçevesini ele alan ve konu ile ilgili ilk makale çalışması Nonaka (1991) tarafından yayımlanmıştır. Wiig, (1993, 1997) ise, ilk kitap yayınlayan bilim insanıdır. (Çelebi, 2020, s. 35). Drucker ise; bu kavramı bireyle özdeşleştirerek 1960'ların ortalarında bilgi işçisi terimini öne süren ilk kişidir (Drucker, 1993, ss. 5-6). Bilgi yönetimi, son zamanlarda işletmelerin incelenmesinde ayrı bir alan olarak öne çıkmakta ve sıklıkla işletme performansının öncüsü olarak değerlendirilmektedir (Delen vd., 2013).

Bilginin küresel ekonomide rekabetçiliğin temel unsuru olarak kabul edilmesiyle birlikte, işletmeler önceden belirlemiş oldukları hedeflerine bilginin üretimi, paylaşımı, kullanımı, kodlama ve depolama süreci yoluyla ulaşmaktadırlar (Hasanzadeh ve Mahaleh, 2014).

Fissha (2024), KKP sistemlerinin küresel kullanımının hızla arttığını ve birçok işletmenin geleneksel yöntemlerin ötesine geçerek bu sistemleri benimsediğini ifade etmektedir. Ancak, bilgi yönetimi eksikliği gibi faktörler, bu sistemlerin yaşam döngüsünü kesintiye uğratarak başarısızlığa neden olabildiğini de eklemektedir.

Acar (2013), bilgi yönetimi ile KKP sistemlerinin birbirini tamamladığını vurgulamakta ve bir kuruluşun bilgi yönetimindeki başarısının, kurumsal sistemlerinin başarısını doğrudan etkilediğini belirtmektedir. Sedera ve Gable (2010, s. 303) ise bu ilişkinin, bilgi yönetimindeki başarı düzeyi arttıkça kurumsal sistemlerin etkinliğinin de arttığını destekler nitelikte olduğunu belirtmektedir. KKP ile ilgili literatür incelendiğinde, çalışmalardan bazılarının KKP program seçimine yönelik olduğu görülürken (Perera ve Costa, 2008) bazılarının ise; KKP uygulamalarındaki kritik başarı faktörlerini belirlemeye yönelik olduğu (Soja, 2006; Ifinedo, 2008) belirlenmiştir. Bunun dışında yapılan çalışmaların bazılarının ise KKP sisteminin uyumu üzerinde durulduğu görülmüştür (Ho, vd., 2004). Bazı araştırmalarda ise bilgi yönetimi KKP uygulama başarısı için temel faktörlerden biri olarak tanımlanmaktadır (Parr ve Shanks, 2000; Metaxiotis, 2009; Sedera ve Gable, 2010; Acar, 2013).

Entelektüel sermayenin artan önemi de araştırmacıları bu konu ile ilgili çalışmalar yapmaya yöneltmektedir. Bilgi çağında bilginin işletmeler için yarattığı değere dikkat çekilmesi öncelikli konulardan biri haline gelmektedir. Truong vd. (2024, s. 188), bilgi yönetimi ile entelektüel sermaye arasında güçlü bir ilişki olduğunu vurgulamaktadır. İlaveten işletmelerin performanslarını artırmak ve pazarda güçlü kalabilmek için bilgi yönetim sürecine ve maddi olmayan varlıklarına diğer bir ifade ile entelektüel sermaye birikimlerine odaklanmaları gerektiği önem arz etmektedir. Muniz-Rodriguez vd. (2024, s. 117) tarafından yapılan çalışmada, sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmeyi ve sürekli olarak değişime, gelişime ayak uydurmayı amaçlayan işletmelerin (kamu veya özel sektör) günümüzde yaşanan dijital dönüşüm sürecinde, entelektüel sermayelerinin optimizasyonuna özellikle çaba göstermelerinin önemi vurgulanmaktadır.

Quintero-Quintero vd. (2021) entelektüel sermaye ile ilgili 1947-2021 yılları arasında Scopus veri tabanında yer alan 389 makaleyi inceledikleri çalışmada, entelektüel sermayenin en sık bilgi ve yenilik yönetimi konularıyla ilişkisinin incelendiğini belirlemiştir. Literatürde sıklıkla anılan Subramaniam ve Youndt (2005) ise entelektüel sermayenin yenilikçilik ile ilişkili olduğunu vurgulamıştır.

1.1. Bilgi Yönetimi

Bir işletmenin misyonu, vizyonu, temel değerleri, stratejileri ve iş süreçleri, işletmenin yaratıcı yeteneğini geliştiren varlıklar arasında yer alır. Bu unsurların tamamı bilgi yönetimi kapsamına girmektedir (Bozbura, 2007, s. 211).

İşletmelerin en önemli amaçlarından biri, verimliliği arttırmaktır. Bunu yakalamanın en önemli yollarından biri ise çalışanların sahip olduğu bilgiyi değere dönüştürmektir. Bunun sonucunda da elde edilen bilgilerin kontrol ve yönetimi üstlenerek işletme bünyesine katmak hedeflenmektedir. Buna ek olarak belirtilebilecek diğer bir amaç ise çalışanların bilgi düzeyini arttırmak için kullanılan bilgi

kaynaklarını ulaşılabilir hale getirmektir (Akpınar, 2002, s. 724).

Davenport ve Prusak (1998)'a göre bilgi yönetiminin temelde üç amacı bulunmaktadır. Bunlardan ilki, bilgiyi görünür hale getirip, işletme içerisinde bilginin rolünü haritalar, sarı sayfalar ve hiper metin araçları aracılığıyla göstermektir. İkincisi, bilgi paylaşımı ve proaktif olarak bilgi arama ve sunma gibi davranışları teşvik edip, bir araya getirerek bilgi yoğun bir kültür geliştirmektir. Üçüncüsü ise; bir bilgi altyapısı oluşturup yalnızca teknik bir sistem değil, aynı zamanda alan, zaman, araçlar aracılığı ile insanlar arasında iş birliğine dayalı bir bağlantı ağı oluşturmaktır.

Yukarıda belirtilen bilgilere ek olarak bilgi yönetimi uygulamalarının işletmelere sağladığı avantajlar arasında, işletmeye yenilik getirmesi ve işletmeye katma değer katması ve rekabet ortamında stratejik bir araç olması yer almaktadır (Durdu ve İpek, 2020, s. 113).

Literatürdeki kıymetli çalışmalardan Davenport (1997), bilgi yönetimi prensiplerini on ilke ile sıralamıştır. Bunlar;

Bilgi yönetimi pahalıdır ancak bilgiyi yönetememek daha pahalıdır.

Bilginin etkili yönetimi, insanların ve teknolojinin birlikte uyumunu gerektirir.

Bilgi yönetimi politiktir.

Bilgi yönetimi bilgi yöneticiliğini gerektirir.

Bilgi yönetimi haritalardan ve piyasalardan faydalanır.

Bilginin diğer işletmelerle paylaşılması beklenen bir durum değildir.

Bilgi yönetimi, bilgi iş süreçlerini iyileştirmek anlamına gelir.

Bilgiye erişim yalnızca bir başlangıçtır.

Bilgi yönetiminin sonu yoktur.

Bilgi yönetimi bir bilgi sözleşmesi gerektirir.

Yukarıdaki on ilke özetlenirse, kaynaklar tükenmeye yüz tutmuşken ticari avantajın son kaynağı olarak "bilgi"nin yönetimine önem verilmesi gerekliliği söylenebilir (Davenport, 1997, s. 191).

İşletmeler açısından son derece önemli olan bilgi yönetiminin boyutları; bilginin üretilmesi ve geliştirilmesi, bilginin tasnif edilmesi ve saklanması, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve hayata geçirilmesi şeklinde sıralanabilir (Delen vd., 2013).

1.2. Kurumsal Kaynak Planlama

KKP sistemi, işletmelerin iş süreçlerini iyileştirmesi için gerekli olan bir bilgi sistemidir. Buna ek olarak işletmelerin finans, muhasebe, insan kaynakları, tedarik zinciri ve müşteri bilgileri gibi akan tüm bilgilerini kusursuz bütünleşmesini destekleyen bir yazılım paketidir. KKP sistemi kurumsal dünyadaki en popüler bilgi sistemlerinin temelini oluşturmaktadır (Pan vd., 2007; De Toni vd., 2015). Bu yönüyle işletmelerin bu yazılım sistemi geliştiricilerinin kapılarını açındırmaları da şaşırtıcı değildir (Davenport, 1998, s. 121).

Birbirinin tamamlayıcısı olan bilgi yönetimi ve KKP sistemlerinde bilgi yönetimi başarısı ne kadar yüksekse; kurumsal sistemin başarı düzeyi de o kadar yüksek olacaktır (Sedera ve Gable, 2010, s. 299; Acar, 2013). Bu sebeple bilgi yönetimi, KKP uygulama başarısı için temel faktörlerden biridir (Parr ve Sharks, 2000; Metaxiotis, 2009).

Bir hayalin gerçekleşmesi olarak görülen KKP sistemleri (Davenport, 1998, s. 121; Parthasarathy ve Anbazhagan, 2008, s. 140), işletmenin tüm fonksiyonları ile entegre olabilen bir yazılım programıdır. Bu yazılım ile işletmenin farklı bölümleri arasında veri ve bilgiyi paylaşmak, maliyetleri düşürmek ve iş süreçlerinin yönetimini iyileştirmek mümkün olur (Aladwani, 2001, s. 266). Her büyüklükteki endüstri, verimliliklerini, karlılıklarını ve iş performanslarını artırmak için KKP sistemlerini kullanmakta veya rekabet avantajı elde etmek için eski sistemleri değiştirmektedir (Parr ve Shanks, 2000; Nicolaou, 2004).

Başlangıçta yalnızca malzeme gereksinimlerini yönetmek ve tahmin etmek için geliştirilen KKP sistemleri, zamanla zorluklara ve yüksek maliyetlere rağmen karmaşık görevleri ve faaliyetleri entegre edebilen kapsamlı bir ileri teknoloji yazılımına dönüşmüştür. Günümüzde, KKP sistemleri tüm büyük Fortune 500 şirketlerinde yaygın olarak kullanılmaktadır (Kim vd., 2005).

KKP sistemleri, bir şirketin çeşitli işlev ve süreçlerini entegre ederek kapsamlı bir şekilde yönetilmesini sağlamak üzere tasarlanmıştır. Bu sistemlerin karmaşıklığı, işletmenin ihtiyaç duyduğu işlevsellik ve desteği sağlamak amacıyla gereklidir ve farklı kaynaklardan gelen bilgilerin bir araya getirilmesi zorunluluğundan kaynaklanmaktadır. KKP uygulamaları, işletmenin finans, tedarik zinciri ve insan kaynakları gibi çeşitli verilerini etkili bir şekilde entegre etmek ve yönetmek için yüksek düzeyde teknik bilgi ve gelişmişlik gerektirir (Martins ve Belfo, 2024, s. 1550).

Eyitmiş ve Sezer (2025).

Genellikle tipik bir işletme yönetimi yazılımı, bir işletmenin tüm fonksiyonlarını entegre bir sistem çerçevesinde yönetmek amacıyla tasarlanır. Bu tür yazılımlar, temel üretim süreçlerinden ürün geliştirme ve planlamaya, satış, pazarlama ve finansal yönetim gibi kritik işlevlere kadar geniş bir yelpazede bilgi sunar. Aynı zamanda, bilgi tüketicileri ile ilgili veriler arasında doğrudan bir bağlantı kurarak, işletme genelinde tutarlı bir bilgi tabanı oluşturur ve bu bilgiyi yeni kaynaklarla mantıksal olarak birleştirir. Sonuç olarak, tüm iş süreçleri üzerinde gerçek zamanlı ve kapsamlı bir genel bakış sağlayarak, karar alma süreçlerini optimize eder ve işletmenin stratejik hedeflerine ulaşmasına katkıda bulunur (Sharma, 2024, s. 3). Kurumsallaşma ve dijital dönüşümün gereklilikleriyle karşı karşıya kalan işletmeler KKP sistemlerini tüm iş fonksiyonlarının merkezinde görmektedirler. Eş zamanlı veri akışı sunan bu yazılımlar sayesinde kaynaklar etkin ve verimli kullanılabilir (Çaylan, 2024, s. 1).

KKP sistem başarısı beş faktöre bağlıdır. Bunlar; sistem kalitesi, bilgi kalitesi, bireysel etki, çalışma grubu etkisi ve örgütsel etki şeklindedir (Ifinedo, 2008).

1.3. Entelektüel Sermaye

Temel zenginlik kaynağı ve bilginin ürünü olan (Bayraktar, 2017, s.1) entelektüel sermaye, kâra dönüştürülebilecek bilgi, diğer bir ifade ile, bir işletmede çalışanlar tarafından oluşturulan ve işletmeye rekabet avantajı kazandıran sermaye olarak tanımlanmaktadır (Stewart, 2001). Entelektüel sermaye ilk olarak literatürde J.K. Galbraith tarafından 1969 yılında kullanılmıştır. Örgütsel manada ilk olarak ise Stewart (1991) kullanmıştır (Stewart, 1991; Serenko ve Bontis, 2004).

Entelektüel sermayenin doğru, etkin ve etkili bir şekilde yönetilmesi de bilgi yönetimi kadar önemlidir. Entelektüel sermaye ve bilgi yönetiminin, bilginin rekabet avantajı elde edebilmesi açısından birlikte uygulanması gerekmektedir. Bireylerin bilgi ve deneyimlerini, yeni ürün ve süreçlere aktarabilmek; bilginin doğru yönetilmesi ile ilgilidir (Gümüştakin, 2004, ss. 3-4). Subramaniam ve Youndt (2005) entelektüel sermayeyi; insan sermayesi, sosyal sermaye ve yapısal sermaye olmak üzere üç alt boyutta aşağıda incelemiştir.

İnsan sermayesi: Bir işletmenin entelektüel sermayesinin en önemli unsurlarından biridir (Edvinson ve Sullivan, 1996, s. 363). İnsan sermayesi, işletme içerisindeki bireylerin bilgi ve becerilerinin tümünü içermektedir. Bir işletmede, bilgi yönetimi sistemi uygulanmaması durumunda işten ayrılan çalışan beraberinde bu sermayeyi götürmektedir. Sonuç olarak bilgilerini de yanlarında götürmüş olurlar (Sakarya, 2021, s. 1567).

İnsan sermayesi, kişinin doğuştan getirdiği ve sonradan sahip olduğu becerileri artırmaya yönelik bütün faaliyetleri kapsamaktadır. Ayrıca, bilgi ekonomisinin de temel girdisi olan nitelikli insan kaynağının yenilikçi ve yaratıcı olma gereksinimi göz önünde tutulduğunda insan sermayenin önemi gün yüzüne çıkmaktadır (Aktan vd., 2017). Yapılan araştırmalar, maddi olmayan varlıkların, şirketlerin en önemli değer sürücüleri haline geldiğini ve yatırım kararlarının yaklaşık üçte birinin bu varlıklara dayandığını göstermektedir. Bu varlıklar, işletmelerin gelecekteki gelir ve karlılıklarını öngörmeye kritik bir rol oynamakta ve hissedarlar için uzun vadeli değer yaratmada önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Patentler, markalar, müşteri ilişkileri ve insan sermayesi gibi maddi olmayan varlıklar, rekabet avantajının sürdürülmesinde temel unsurlar haline gelmektedir (Volkov ve Garanina, 2008, s. 63).

İnsan sermayesi, yenilikçilik ve stratejik yenilenmenin temel kaynağıdır. Bu durum, bir araştırma laboratuvarında yapılan beyin fırtınalarından, ofisteki yaratıcı düşünme süreçlerine, eski prosedürlerin gözden geçirilerek yeni süreçlerin tasarlanmasına ve çalışanların kişisel becerilerini geliştirmelerine kadar çeşitli şekillerde kendini gösterir. Ayrıca, entelektüel sermayenin üç alt bileşeni arasında kodlanması en zor olanıdır (Bontis, 1998, ss. 65-66). En temel entelektüel sermaye unsuru olan insan sermayesi, inovasyonun ve stratejik gelişimin de temel kaynağı olarak kabul edilmektedir. İşletmelerin rekabet edebilme ve ayakta kalabilmeleri açısından çalışanların bilgi ve becerilerinin sürekli geliştirmeleri de kritik bir etken olarak öne çıkmaktadır. Çalışanların yetenekleri de hem verimliliği hem de kaliteyi doğrudan etkilemektedir (Wang ve Chang, 2005, s. 226).

Sosyal sermaye: Müşteri ya da tedarikçi unsurlarının daha da ötesinde işletmenin kurduğu tüm sosyal ağları kapsamaktadır (Özdemir ve Taşçı, 2017, s. 365). Son zamanlarda sosyal sermaye ile ilgili yapılan çalışmaların artması, toplumların sosyal ve ekonomik sorunlarını daha hızlı ve kolay bir şekilde çözmelerine olanak sağlamaktadır. Çünkü işletmelerin maddi sermayelerini etkili ve verimli kullanmaları sosyal sermayeleri ile doğru orantılıdır (Karagül ve Dünder, 2006, s. 63). Sosyal sermaye, diğer sermaye türleri gibi üretken bir nitelik taşır ve yokluğunda bazı hedeflere ulaşmak mümkün olmayabilir. Fiziksel ve insan sermayesinden farklı olarak, sosyal sermaye tamamen değiştirilebilir değildir; fakat belirli faaliyetlere özgü olabilir. Yani, bazı sosyal sermaye biçimleri belirli eylemleri kolaylaştırmada değerli iken, diğer durumlarda işe yaramaz veya zararlı olabilir. Bu durum, sosyal sermayenin bağlamdan bağımsız olarak değerlendirilemeyeceğini göstermektedir (Coleman, 1988).

Yapısal sermaye: Bir işletmenin hem maddi hem de maddi olmayan unsurlarını içermektedir. İşletmenin yapısal sermayesinin maddi unsurları arasında finansal varlıklar, tesisler ve şirketin bilançosunda değerlendirilen varlık çeşitleri yer alır. Maddi olmayan unsurları arasında ise işletmenin bilgi teknolojisi, müşteri beyan esasları, ticari ve endüstriyel prosedürleri, stratejik planları gibi unsurları yer almaktadır (Edvinson ve Sullivan, 1996, s. 363). Abeysekera ve Guthrie (2004) yapısal sermayeyi, iş süreçleri, yazılım

sistemleri, tedarik zincirleri gibi unsurları barındıran bir entelektüel sermaye boyutu olarak ifade etmektedir. Bontis (1999), yapısal sermayeyi, entelektüel sermayenin bir organizasyonda ölçülmesini ve geliştirilmesini sağlayan kavram olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte, yapısal sermaye olmadan, entelektüel sermayenin sadece insan sermayesi olduğunu belirtmektedir. Buna ek olarak, yapısal sermayenin, entelektüel sermayenin organizasyonel düzeyde ölçülmesini sağlayan kritik bir bağlantı olduğunu da altını çizmektedir.

Youndt vd. (2004) ise, yapısal sermayeyi işletmenin gerçekte sahip olduğu sermaye olarak nitelemektedir. İnsan sermayesinin kiralanabilecek veya ödünç alınabilecek bir unsur iken yapısal sermayenin işletmeye özgü olduğunu vurgulamaktadır. Hsu ve Fang (2009) yapısal sermayeyi süreç sermayesi ve yenilik sermayesi olarak tanımlamaktadır. Süreç sermayesi iş akışı, iş prosedürü, süreçler ve uygulamalar, iş geliştirme planları bilgi teknolojisi sistemleri, veritabanları ve kurum kültürünü içermektedir. Ayrıca, yenilik sermayesi telif haklarını, patentleri, ticari markaları ve know-how uygulamalarını kapsamaktadır. Yapısal sermaye, çalışanların yaratıcılıklarını sergilemeleri için bir temel sunar. Bu sermaye, yeniden üretilebilir ve kolayca paylaşılabılır niteliktedir. Güçlü bir yapısal sermaye, hızlı bilgi paylaşımını, kolektif bilginin artışı, daha kısa teslim sürelerini ve çalışanlar için ideal bir çalışma ortamı çıkarılmasına desteklemektedir (Stewart, 2001).

1.4. Hipotez Geliştirme ve Araştırma Modeli

Literatürde bilgi yönetimi ve KKP kavramlarının bir arada kullanıldığı çalışmalara sıklıkla rastlamak mümkündür (Sedera vd., 2003; Xu vd., 2006; McGinnis, ve Huang, 2007; Pan vd., 2007, Vandaie, 2008). Özellikle bu konunun önemine değinen Acar (2013), doktora tezinde KKP ve bilgi yönetiminin birbirinin tamamlayıcısı olduğunu vurgulamıştır. Sedera ve Gable (2010), bilgi yönetimi yetkinliği ile kurumsal sistem başarısı arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Karim vd. (2023), bilgi yönetimi ile KKP arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, bilgi yönetimi ve KKP uygulamalarının, işletme performansını artırmak için temel bileşenler olduğu ifade etmişlerdir. Her ikisinin de verimliliğin, bilinçli karar vermenin ve genel rekabet gücünün artırılmasına katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir. KKP ve bilgi yönetimi sistemlerinin işletmelerde eş zamanlı uygulanmasının verimliliği arttırdığı ve yetenek gelişimine katkı sağlandığı da vurgulanmaktadır (Ranjan vd., 2016, s. 397). Ayrıca literatürde bilgi yönetimi ve KKP arasında karşılıklı bir ilişki olduğunu belirten ve bunu farklı perspektiflerden inceleyen çalışmalara rastlamak mümkündür (Acar vd., 2017; Samiei ve Habibi, 2019). Buna ek olarak, Xu vd. (2006) KKP ile bilgi yönetimi arasındaki korelasyonu araştırdıkları çalışmalarında KKP'nin, bilgi yönetiminin bilgiyi keşfetmesi, sınıflandırması ve depolaması için bir altyapı sağlamakta olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca entelektüel sermayenin KKP başarısını etkilediği çalışmalara da literatürde yer verilmiştir. (Raimee ve Amaan, 2023; Truong vd., 2024)

Bu bulgular göz önüne alındığında bilgi yönetimi ve entelektüel sermaye ile KKP sistem başarısı arasında pozitif bir ilişkinin bulunması beklenmektedir.

Buna göre geliştirilen H1 ve alt hipotezleri aşağıdaki gibidir:

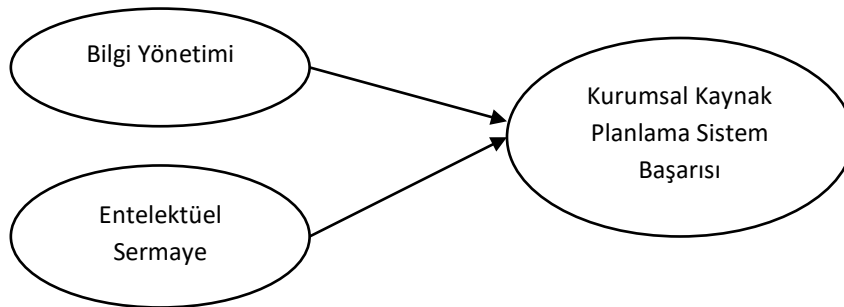
H1: ISO 1000 içerisinde yer alan işletmelerde bilgi yönetimi ve entelektüel sermaye kurumsal kaynak planlama sistem başarısını etkiler.

H1a: Bilgi yönetiminin kurumsal kaynak planlama sistem başarısı üzerinde pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H1b: Entelektüel sermayenin kurumsal kaynak planlama sistem başarısı üzerinde pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

Yukarıda belirtilenler ışığında araştırmanın ana modeli aşağıdaki gibidir.

Şekil 1. Araştırmanın Ana Modeli

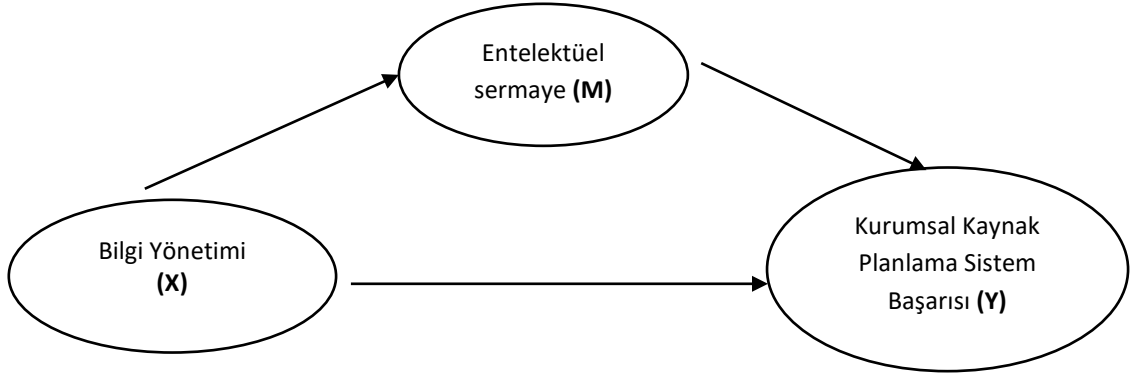
Literatürde bilgi yönetimi ve KKP arasındaki ilişkiyi doğrudan inceleyen çalışmalara (Karakulak, 2003; Boztaş ve Özmıraz, 2012) rastlamak mümkündür. Bunun yanı sıra Uçar (2017) doktora tezinde, bilgi yönetiminin ve entelektüel sermayenin birlikte aracılık etkisini incelediğinde kalitenin, yenilikçiliğin, tek başına yeterli olmayacağını, işletmelerin bilgi yönetimi ile birlikte entelektüel sermayeye yatırım yapmaları gerekliliğini vurgulamıştır. Entelektüel sermayenin bilgi yönetimi ve kurumsal kaynak planlama sistem başarısında aracılık etkisinin olması beklenmektedir.

Buna göre geliştirilen H2 hipotezi aşağıdaki gibidir:

H2: ISO 1000 içerisinde yer alan işletmelerde bilgi yönetiminin, kurumsal kaynak planlama sistem başarısı üzerindeki etkisinde entelektüel sermayenin aracılık etkisi vardır.

Buna göre araştırmanın aracılık modeli aşağıdaki gibidir.

Şekil 2. Aracılık Modeli

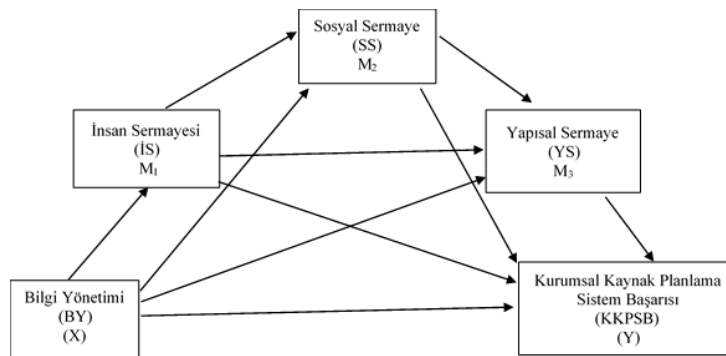
Araştırmanın aracı değişkeni detaylı incelenerek alt boyutları ile birlikte Hayes (2013)'in, geliştirmiş olduğu Model 6 araştırmaya dahil edilmiştir. Bunun yapılmasının sebebi, defter değeri ile gerçek değer arasındaki farkı oluşturan entelektüel sermaye günümüz iş dünyasının temel kaldıraçlardan biri haline gelmesidir. Buna ek olarak Öztemiz ve Karasioğlu (2024), entelektüel sermaye üç temel bileşeninin- insan sermayesi, sosyal ve yapısal sermaye- işletmeye sağladığı faydaların sadece bireysel değil, bütüncül olarak etkileşimi artırdığını savunmuşlardır. Yazarlar, bu etkileşimin işletmelerin yenilik kapasitesini güçlendirdiğini, sürdürülebilir bir rekabet avantajı sağladığını ve uzun vadeli başarının temel unsurlarından biri olduğunu vurgulamaktadırlar. Dolayısıyla, entelektüel sermayenin bu tamamlayıcı yapısı, işletmelerin sürdürülebilir büyüme ve rekabetçi üstünlük elde etme hedeflerinde kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda geliştirilen model, bilgi yönetiminin KKP sistem başarısı üzerindeki etkisinin, entelektüel sermayenin üç bileşeninin (insan sermayesi, sosyal ve yapısal sermaye) aracılığıyla anlamlı ölçüde artacağını öngörmektedir. Özetle, bu üç bileşenin sinerjik etkisi, bilgi yönetiminin KKP üzerindeki başarı seviyesine aracılık ederek ISO 1000 içerisinde yer alan işletmeler için stratejik bir katma değer sağlamaktadır.

Bu sebeple geliştirilen ve çalışmada entelektüel sermayenin bilgi yönetimi ve KKP sistem başarısı üzerindeki bütüncül aracılık etkisinin test edilmek istendiği H3 aşağıdaki gibidir:

H3: ISO 1000 içerisinde yer alan işletmelerde bilgi yönetiminin, kurumsal kaynak planlama sistem başarısı üzerindeki etkisinde entelektüel sermaye boyutlarının (insan sermayesi, sosyal, yapısal sermaye) birlikte aracılık etkisi vardır.

Buna göre araştırmanın sıralı aracılık modeli aşağıdaki gibidir.

Şekil 3. Sıralı Aracılık Modeli (Hayes, Model 6)

2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın sorunsalını incelemek amacıyla elde edilen verilerden hareketle araştırmanın yöntemine ait bilgiler aşağıda sunulmuştur.

2.1. Araştırmanın Amacı

Bilgi toplumunda bilgiyi doğru bir şekilde yönetmek en az bilgiyi üretmek kadar önemlidir. Bilgi yönetimi; işletmelerin fayda ve çıkarları doğrultusunda rekabet üstünlüğü yaratmak için bilginin sistematik ve planlı bir şekilde oluşturulma sürecidir. Bilgi yönetimi işletmelerin sahip olduğu her tür yazılım, donanım ve kaynağı (finansal, beşerî, sosyal) içermektedir. Bilgi yönetimi yardımıyla bu

bütünleşik yazılım programı (KKP) artan iş karmaşıklığını yönetmenin bir yolu olarak görülebilir. Bilgi yönetimi, KKP sistemlerinin uygulanması için çok önemlidir, ancak oldukça zorlu bir görevdir.

Bu nedenle, bu araştırmanın öncelikli amacı, KKP uygulama başarısının elde edilmesine katkıda bulunacak bilgi yönetimi faaliyetlerinin etkinliğini ve bu duruma aracılık eden entelektüel sermaye kavramını irdelemektir.

2.2. Araştırmanın Yöntemi ve Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada bilimsel araştırma yöntemlerinden kantitatif yöntem kullanılmıştır. Bu yöntemin beraberinde veri toplama aracı olarak anket tekniği tercih edilmiştir. Ayrıca araştırma verileri 2023/2-11 D proje no'lu Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi bilimsel araştırma projeleri koordinasyon birimi (BAP) tarafından toplanmıştır. Kullanılan ölçeklerde ters kodlanan ifadeler yer almamaktadır. Anketi cevaplama süresi yaklaşık 7 (yedi) dakikadır. Araştırmada kullanılan anket formu 4 bölümden oluşmaktadır.

I. Bölüm demografik bilgileri içermektedir.

II. Bölüm Bilgi Yönetimi Ölçeği: Delen vd. (2013) tarafından geliştirilen ve Uçar (2017)'in Türkçe 'ye uyarladığı ölçek aynı zamanda Çelik (2022)'in doktora tezinde de kullanılmıştır. Söz konusu ölçek 4 boyut (bilginin üretilmesi ve geliştirilmesi, bilginin tasnif edilmesi ve saklanması, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması ve hayata geçirilmesi), 32 ifadeden oluşmaktadır.

III. Bölüm Entelektüel Sermaye Ölçeği: Subramaniam ve Youndt (2005)'in geliştirdiği ölçek, Özdemir ve Taşçı (2017) tarafından güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçekte 14 madde ve 3 alt boyut vardır. Bu ölçeğe göre insan sermayesini ölçmek amacıyla 5 ifadeden yararlanılmıştır. İşletmenin bütün ağırlarını oluşturan sosyal sermaye 5 ifade ile ölçümlenmiştir. Özellikle işletmenin maddi sermayesini arttıran yapısal sermaye ise 4 ifade ile literatüre kazandırılmıştır.

IV. Bölüm Kurumsal Kaynak Planlama Sistem Başarısı Ölçeği: Ifinedo (2008) tarafından geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, Alataş (2018) tarafından ele alınmıştır. Söz konusu ölçek 5 boyut (sistem kalitesi, bilgi kalitesi, bireysel etki, çalışma grubu, örgütsel etki) 25 ifadeden oluşmaktadır.

2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evreni, ISO 1000 içerisinde yer alan işletmelerin KKP yazılımlarını kullanan 3000 çalışan olarak belirlenmiştir (Her işletme için en az 3 çalışanın olduğu varsayılmıştır). Araştırmayı ilgilendiren evrenden bu grubu temsil edecek bir altküme (örneklem) seçilmiştir (De Vaus, 1990).

Ana kütle büyüklüğünün bilinmesi sebebi ile örneklem büyüklüğünün tespiti için aşağıda yer alan formül kullanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2013).

$$n = \left[\frac{Nx(t)^2xPxQ}{(d^2)x(N - 1) + (t^2xPxQ)} \right]$$

n= Örneklem büyüklüğü

N=Evren büyüklüğü

t= Z tablosundan güven düzeyine karşılık gelen sayı,(1,96)

P= belirli bir değere sahip olma,

Q=belirli bir değere olmama oranı (P=Q, PxQ=0,25)

d= tolere edilmek istenen aralığı sapma miktarı (0,05)

Buna göre bu araştırmadaki örneklem sayısını bulmak için aşağıdaki formül kullanılmıştır.

$$n = \left[\frac{3000x(1,96)^2x0,25}{(0,05^2)x(3000 - 1) + ((1,96)^2x0,25)} \right] = 341$$

Bu formüle göre, ana kütteden seçilecek 341 çalışanın evreni temsil edebileceği belirlenmiştir. Bununla birlikte, anketlerde hatalı ya da eksik veri olması durumu göz önünde bulundurularak 406 veri, kolayda örnekleme yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada bu örneklem grubunun seçilmesinin sebebi ISO 1000 içerisinde yer alan işletmelerin Türk ekonomi ve sanayisinde önemli bir yer teşkil etmeleridir.

2.4 Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizleri için SPSS 25.0 ve Process Macro eklentisi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar teorik ve uygulama bağlamında tartışılmıştır. Araştırma verilerinden elde edilen bulgular ışığında uygulayıcılara ve bu konuda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur. Verilerin çok değişkenli analizler için hazırlanması ve sayıltılarının incelenmesinin ardından, katılımcıların tanımlayıcı istatistik sonuçları raporlanmıştır. Daha sonra, ölçeklerin *güvenilirlikleri* literatürde belirtilen

sınırlar doğrultusunda incelenmiştir. *Geçerliliklerini* belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler korelasyon analizi yardımıyla belirlendikten sonra, etkiler regresyon modeli ile test edilmiştir. Son olarak değişkenler arasındaki aracılık analizi için Process Macro eklentisi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölüm, katılımcılara ait sosyo-demografik özellikler ile başlayıp, ölçeklere ait güvenilirlik ve faktör analizi ile devam etmiştir. Daha sonra değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için korelasyon, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken arasındaki etkiyi incelemek için regresyon analizi yapılmıştır. Son olarak da bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki dolaylı etkiyi incelemek için aracılık etkilerine bakılmıştır (Yılmaz ve Dalbudak, 2018, s. 518).

3.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmaya dahil edilen katılımcılara ait demografik özellikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	123	30.3
	Erkek	283	69.7
Eğitim durumu	Lise	7	1.7
	Ön lisans	55	13.5
	Üniversite	300	73.9
	Lisansüstü	44	10.8
Yaş ($\bar{X} \pm SS$, 37.84 $\pm$ 7.01)	38 yaş ve altı	210	51.7
	39 yaş ve üzeri	196	48.3
Toplam		406	100.0

Tablo 1’ e göre katılımcıların %69.7 ile erkeklerden, %30.3 ile kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim durumu ile ilgili dağılımı incelendiğinde %1.7’sinin lise, %13.5’inin ön lisans, %73.9’unun üniversite, %10.8’inin lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş ile ilgili dağılımı incelendiğinde %51.7’sinin 38 yaş ve altı, %48.3’ünün 39 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir.

3.2. Faktör ve Güvenilirlik Analizi

Aşağıda Tablo 2’de ölçeklere ait faktör ve güvenilirliklerine ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 2. Ölçeklerin Faktör ve Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Değişken	KMO Örneklem Yeterliği	Anlamlılık	Ki-kare	Serbestlik	Açıklanan Toplam Varyans (%)	Cronbach Alfa (α)
Bilgi Yönetimi	0.957	0.000	6356.392	378	58.238	0.952
Entelektüel Sermaye	0.929	0.000	3189.519	78	58.524	0.932
<i>İS</i>						0.874
<i>SS</i>						0.880
<i>YS</i>						0.752
KKP Sistem Başarısı	0.953	0.000	4364.523	105	69.736	0.951

Ölçeklerin açılımlı faktör analizi sonuçları Tablo 2’de raporlanmıştır. Bu analiz sırasında bilgi yönetimi ölçeği, bilgi paylaşımı boyutu maddelerinden dört madde, entelektüel sermaye ölçeği, yapısal sermaye maddelerinden bir madde faktör yükü sebebi ile (Faktör yükü değeri<0.40) değerlendirmeye dahil edilmemiştir (Hair vd., 1998; Çokluk vd., 2010, s. 194).

Ölçeklerin güvenilirlikleri hesaplandığında tüm ölçeklerin ve entelektüel sermaye boyutlarının da dahil olmak üzere iyi derecede güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Cronbach Alfa değerlerinin 0.70’ten büyük olması araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının güvenilir olduğunun bir göstergesidir (Özdamar, 2015).

3.3. Korelasyon Analizi

Yapılan korelasyon analizi sonucunda elde edilen değerler Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Korelasyon Analizi

	$\bar{X}$	SS	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
KKP Sistem Başarısı (1)	4.2142	0.60633	1					
Bilgi Yönetimi (2)	4.2918	0.47718	0.647***	1				
Entelektüel Sermaye (3)	4.3107	0.58212	0.588***	,814**	1			
<i>İS</i> (4)	4.2883	0.66776	0.520***	,774**	,913**	1		
<i>SS</i> (5)	4.3087	0.63845	0.531***	,762**	,908**	,764**	1	
<i>YS</i> (6)	4.3350	0.63211	0.537***	,661**	,881**	,695**	,692**	1

* $p<0.05$; ** $p<0.01$; *** $p<0.001$ #Entelektüel sermaye alt boyutları (*İS*: İnsan sermayesi, *SS*: Sosyal sermaye, *YS*: Yapısal sermaye)

Tablo 3'te korelasyon analizi sonuçlarına göre; KKP sistem başarısı ile bilgi yönetimi ($r=0.647$; $p<0.001$), entelektüel sermaye ($r=0.588$; $p<0.001$), insan sermayesi ($r=0.520$; $p<0.001$), sosyal sermaye ($r=0.531$; $p<0.001$) ve yapısal sermaye ($r=0.537$; $p<0.001$) arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir.

3.4. Regresyon Analizi

Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla regresyon analizi regresyon analizi sonuçları tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

	Değişken	B	S. Hata	Beta (β)	t	p	TD	VIF	F	R ²	ΔR^2
1	(Sabit)	0.684	0.207		3.312	0.001					
	Bilgi Yönetimi	0.823	0.048	0.647	17.197	0.000			295.7***	0.419	0.418
2	(Sabit)	1.576	0.181		8.706	0.000					
	Entelektüel Sermaye	0.612	0.042	0.588	14.701	0.000			216.1***	0.345	0.344
	(Sabit)	0.675	0.205		3.295	0.001					
3	Bilgi Yönetimi	0.187	0.067	0.179	2.792	0.005	0.337	2.965	154.2***	0.430	0.427
	Entelektüel Sermaye	0.637	0.082	0.501	7.796	0.000	0.337	2.965			

Bağımlı Değişken: KKP Sistem Başarısı, * $p<0.05$ ** $p<0.01$ *** $p<0.001$

Değişken ekleme metodu ile regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Buna bağlı olarak;

Birinci eklenen: Kurulan bu modelin anlamlı ($p<0.05$) ve iki değişkenin de bağımlı değişken üzerinde etkisi olduğu bulgulanmıştır. Bu sebeple H_1 : *ISO 1000 içerisinde yer alan işletmelerde bilgi yönetimi ve entelektüel sermaye kurumsal kaynak planlama sistem başarısını etkiler* desteklenmiştir.

Ek olarak H_{1a} ve H_{1b} hipotezlerini test etmek amacıyla basit doğrusal regresyon modeli kullanılarak (Kalaycı, 2005, s. 199) değişkenlerin bireysel etkileri ile çoklu etki arasındaki farklar görülmeye çalışılmıştır. Araştırmanın özellikle ikinci safhasında buradan hareketle aracılık etkileri de incelenmiştir.

Bilgi yönetimi bağımsız değişkeninin KKP üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olduğu ve modelin %42'sini açıkladığı görülmüştür. Entelektüel sermaye bağımsız değişkeni tek başına KKP sistem başarısını pozitif yönde etkilerken ($\beta=0.588$), modelin %34'ünü açıklamaktadır. Tüm bunlara rağmen bu iki bağımsız değişken birlikte modele dahil edildiğinde etki düzeyleri azalmıştır ($BY\beta=0.647$ $\beta=0.179$; $ES\beta=0.588$ $\beta=0.501$). Bu etkiler aracılığın varlığını göstermektedir (Sezer ve Bakan, 2022). Bu sebeple H_{1a} : *Bilgi yönetiminin kurumsal kaynak planlama sistem başarısı üzerinde pozitif etkisi vardır* desteklenmiştir.

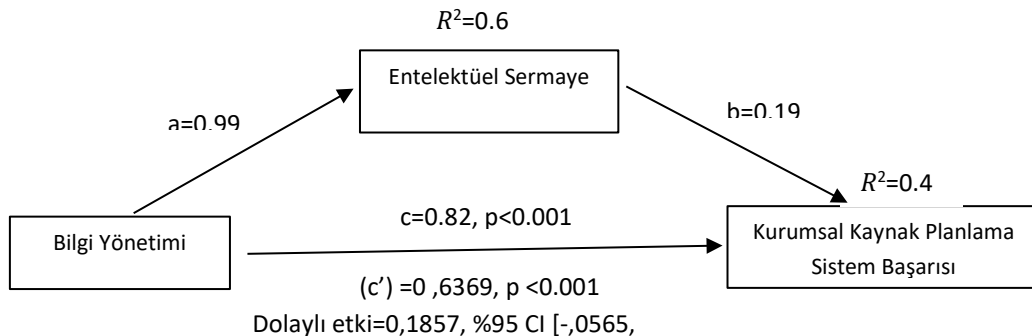
İkinci eklenen değişkene ait H_{1b} : *Entelektüel sermayenin kurumsal kaynak planlama sistem başarısı üzerinde pozitif etkisi vardır* desteklenmiştir.

Çoklu regresyon analizlerinde karşılaşılan problemlerden en önemlilerinden bir tanesi çoklu eş doğrusallıktır. Bu sorunun varlığını tespit edebilmek amacıyla varyans artış faktörü (VIF) incelenmiş ve tabloya eklenmiştir. Bu değerin ≤ 5 olması durumunda çoklu eş doğrusallık probleminden bahsedilememektedir (James vd., 2013). Ayrıca muhtemel otokorelasyonu tespit etmek amacıyla Durbin Watson katsayısına bakılmıştır. Bu değerin ≤ 2 olması durumunda muhtemel otokorelasyon probleminden bahsedilememektedir (Kalaycı, 2005, s. 264). Araştırmada hem bilgi yönetimi hem de entelektüel sermaye önermelerinin bağıntısız olduğu tespit edilmiştir.

3.5. Aracılık Etkisi

Aracılık etkisinde, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin doğrudan değil, bir aracı değişken vasıtasıyla gerçekleştiği durum ifade edilir. Bir başka ifade ile bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerinde etkisine dolaylı yoldan müdahale eden ve bu ilişkiyi etkileyen faktörlerin varlığı incelenir (Yılmaz ve Dalbudak, 2018, s. 518). Son yıllarda, ulusal ve uluslararası gerçekleştirilen araştırmaların önemli bir bölümünün aracı ve/veya düzenleyici etkilerin incelendiği çalışmalara odaklandığı gözlemlenmiştir (Gürbüz ve Bayık, 2018, s. 36). Aşağıda şekil 4'te aracılık etkisi modellenmiştir.

Şekil 4. Bilgi Yönetimi ile Kurumsal Kaynak Planlaması Arasındaki İlişkide Entelektüel Sermayenin Aracı Etki Değerlendirmesi

İSO 1000 işletmeleri içerisinde çalışanların kullandıkları sistemlerden olan bilgi yönetiminin KKP başarısındaki entelektüel sermayenin aracılık rolünü test etmek amacıyla bootstrap yöntemini esas alan regresyon analizi yapılmıştır. Bu analiz ile Baron ve Kenny'in (1986) geleneksel yönteminden daha güvenilir bulgulara ulaşılabildiği düşünülmektedir (Hayes, 2018; Gürbüz, 2019). Hayes (2018) tarafından geliştirilen Process Macro eklentisi ve Model 4 kullanılarak analizler yapılmıştır. Bu analizlerde bootstrap tekniği ile 5000 yeniden örneklem seçeneği kullanılmıştır. Bunun neticesinde %95 güven aralığında CI (Confidence Interval= Güven aralığı) değerlerinin 0 (sıfır) aralığında olmaması gerekmektedir (MacKinnon vd., 2004, s. 113).

Tablo 5. Entelektüel Sermaye Aracı Etki Sonuçları

Model	Entelektüel Sermaye (Aracı M=Mediator)	95% LLCI, ULCI	Kurumsal Kaynak Planlama Sistem Başarısı (Y)	95% LLCI, ULCI
Bilgi Yönetimi (X)	a^1	0.99*** (0.0350)	c'	0.64*** (0.0817)
Entelektüel Sermaye (M)			b	0.19*** (0.0670)
Sabit	iM	0.0483 (0.1511)	iY	0.67*** (0.2049)
		$R^2=0.66$		$R^2=0.43$
		$F(1;410)= 805.7888, p<0.001$		$F(2;409)= 154.2145, p<0.001$

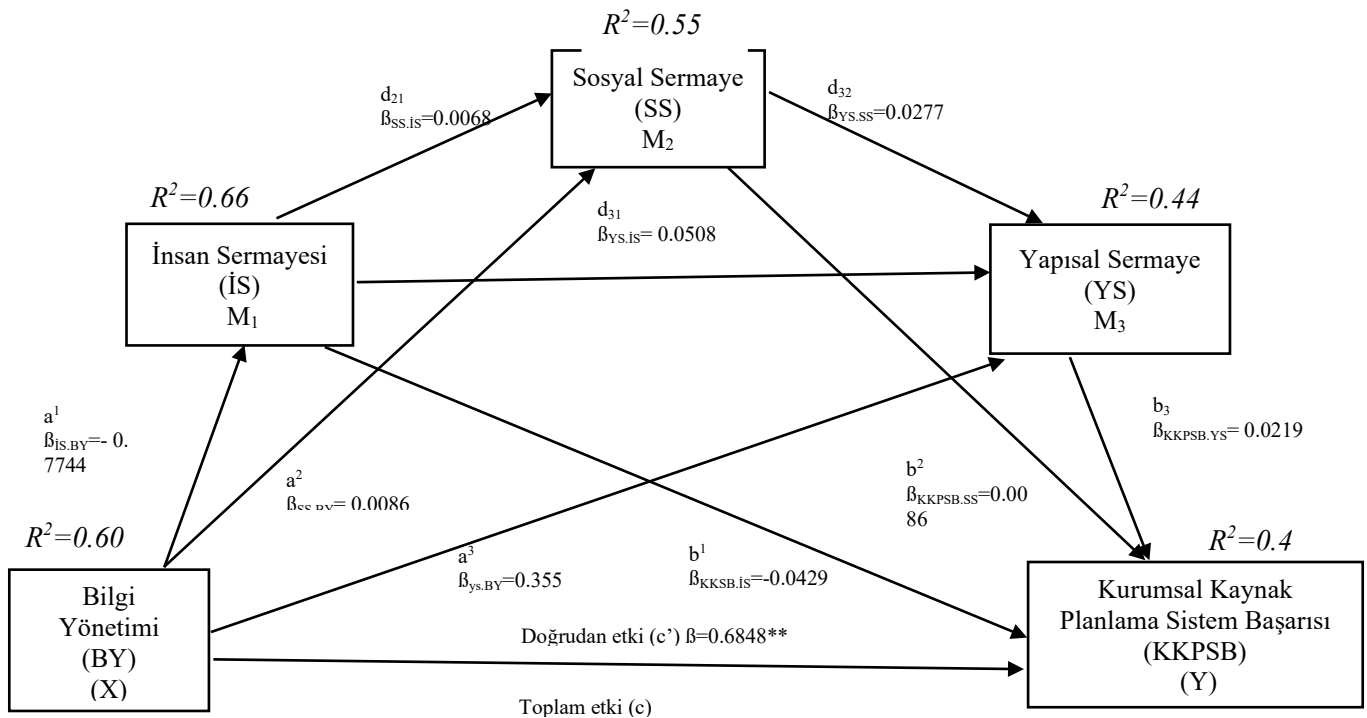
Not: * $p<0.05$; ** $p<0.01$; *** $p<0.001$, SE= Standart hata, LLCI = Alt güven aralığı, ULCI= Üst güven aralığı. Bootstrap yeniden örnekleme=5000. Standardize edilmemiş beta katsayıları (ß) raporlanmıştır.

Tablo 5'e göre bilgi yönetimi (X), entelektüel sermaye (M) aracı değişkenini yordamaktadır ($b= 0.99$). Bilgi yönetimi, entelektüel sermaye değişkeninde varyansın %66'sını açıklamaktadır. Çıktı değişkeni olan KKP sistem başarısı; bilgi yönetimi ($b= 0.64$) ve entelektüel sermaye ($b=0.19$) tarafından manidar düzeyde yordanmaktadır. Bilgi yönetimi, entelektüel sermaye, çıktı değişkeni olan KKP sistem başarısında değişkenliğin %43'ünü açıklamaktadır.

Aşağıdaki tabloda 6'da ise bilgi yönetiminin kurumsal kaynak planlama sistem başarısı üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkileri sunulmuştur. Bilgi yönetiminin KKP sistem başarısı üzerindeki toplam etkisinin 0.82 olduğu tabloya bakılarak söylenebilir. Aracılık etkisi incelendiğinde, bilgi yönetiminin entelektüel sermaye üzerinden KKP sistem başarısını dolaylı olarak etkilediği ve bu dolaylı etkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir (Dolaylı etki=0.1857, %95 CI [-.056, 0.4143]). Bununla birlikte entelektüel sermaye değişkeni analize eklendiğinde bilgi yönetiminin KKP sistem başarısı üzerindeki etkisi hem de anlamlılığı azalmıştır. Bu durumda kısmi aracılıktan bahsedilebilir (Sürücü vd., 2023, s. 165). Ancak bu kararın alınabilmesi için sobel testi sonuçları da göz önünde bulundurulmalıdır (Sobel, 1982). Testin temel mantığı, modelde yer alan değişkelere ait regresyon ağırlıkları ile değişkenler arasındaki ilişkilere ait standart hataları hesaba katarak, regresyon katsayısındaki değişimin anlamlılığını test etmektir. Günümüzde sobel testini internet ortamında hemen yapan hazır yazılımlar mevcuttur (Preacher ve Hayes, 2004). Yapılan test sonucunda aracılık etkisinin anlamlı (Sobel testi (z)=2.7776366, $p<0.01$) olduğu bulunmuştur. Bu sebeple H_2 desteklenmiştir.

Model 4'ten sonra entelektüel sermayenin tüm alt boyutları da modele dahil edilerek aracılık etkileri incelenmiştir. Bu yüzden araştırmada entelektüel sermaye aracı değişkeninin alt boyutlarının etkisi de, tek tek ve birlikte ele alınarak Model 6 yoluyla aracılık etkileri incelenmiştir.

Şekil 5. Entelektüel Sermaye Alt Boyutlarının Aracılık Etkisi

Tablo 6. Bilgi Yönetiminin KKP Sistem Başarısı Üzerinde Entelektüel Sermaye Alt Boyutlarının Toplam, Direkt ve Dolaylı Etkileri ve Hipotez Sonucu

Hipotez ve yol	β (β)	Boot LLCI	Boot ULCI	SE	DETEO %	Hipotez sonucu
Toplam etki						
BY (X) → KKP Sistem Başarısı (Y) (c)	0.8225 (0.6473) **	0.7285	0.9166	0.0478		Desteklendi
Doğrudan effect						
BY (X) → KKP Sistem Başarısı (Y) (c')	0.6848 (0.5389) **	0.5220	0.8476	0.0828	83.3	Desteklendi
Dolaylı etki						
Toplam dolaylı etki	0.1378 (0.1084) **	-0.1113	0.3877	0.1269	16.7	Desteklendi
Üç aracı sıralı aracılık etkisi						
BY (X) → İS(M ₁) → SS(M ₂) → YS(M ₃) KKPSB (Y) (a ₁ d ₂₁ d ₃₂ b ₃)	0.0278 (0.0219) **	0.0043	0.0554	0.0129	3.383	Desteklendi

Not: BY = Bilgi yönetimi; İS = İnsan sermayesi; SS = Sosyal sermaye YS = Yapısal sermaye; KKPSB = Kurumsal Kaynak Planlama Sistem Başarısı; β = standartlaştırılmış katsayı Boot LLCI = Lower Limit Confidence Interval (Alt güven aralığı); Boot ULCI = Upper Limit Confidence Interval (Üst güven aralığı); SE = Standart hata; DETEO = Dolaylı etkinin toplam etkiye oranı *p < 0.05, **p < 0.01, ***p < 0.001

Tablo 6'da bilgi yönetimi ve KKP sistem başarısı arasındaki toplam etki sunulmaktadır. Bilgi yönetimi ve KKP sistem başarısı arasındaki toplam, doğrudan ve dolaylı etkiler sırasıyla 0.8225, 0.6848, 0.1378 şeklindedir. Doğrudan ve dolaylı etkilerin toplam etkiye ve göreceli oranının büyüklüğüne göre, doğrudan etki %83.3, dolaylı etki ise %16.7 olarak gerçekleşmiştir. Doğrudan etki, dolaylı etkiden yaklaşık beş kat daha büyüktür. Bununla birlikte ve bilgi yönetimi ile KKP sistem başarısı arasındaki ilişkide insan sermayesi (M1), sosyal sermaye (M2) ve yapısal sermayenin (M3) aracılık rollerinin önemli olduğu varsayılmaktadır. Toplam dolaylı etkinin %16.7'sinin içinde, bilgi yönetimi ile KKP arasındaki ilişkide insan sermayesi (M1), sosyal sermaye (M2) ve yapısal sermaye (M3) dolaylı etkilerinin oranı sırasıyla % -6.627, % 1.328 ve % 5.484 şeklindedir.

Bu sonuçlar, bilgi yönetimi ile KKP sistem başarısı arasındaki ilişkide tek aracı olarak yapısal sermaye (M3) ve sosyal sermayenin (M2), insan sermayesinden (M3) yaklaşık dört kat daha önemli rol oynadığını göstermektedir. Bununla birlikte insan sermayesinin (M1) negatif bir etkisi olup dolaylı etkileri yok etmesine rağmen sosyal sermaye (M2) ve yapısal sermaye (M3) ile birleştiğinde olumlu katkı sağlamaktadır. Özellikle yapısal sermaye bilgi yönetimi ile KKP sistem başarısı arasındaki ilişkide önemli bir aracı rol oynamaktadır. Üç sıralı aracı (insan sermayesi (M1), sosyal sermaye (M2) ve yapısal sermaye (M3)) bilgi yönetiminin KKP sistem başarısı üzerindeki etkisinde %16.7'lik toplam dolaylı etkiyi oluşturmaktadır. M1, M2 ve M3, bilgi yönetimi ile KKP sistem başarısı arasındaki ilişkide üç önemli sıralı aracı olarak doğrulanmıştır (H₃ desteklenmiştir).

Sonuç ve Tartışma

Tüm iş süreçleri ile entegre olan ve işletmenin tüm fonksiyonlarını tek bir çatı altında toplayan KKP sistemleri, işletmelerin bilgi yönetim sürecini de içinde barındırmaktadır (Kecek ve Yıldırım, 2002, s. 3). KKP sistemleri işletmelere katma değer katarak, işletmelerin bilgi sistemlerine fayda sağlamaktadır. KKP, tüm iş süreçlerinin eş zamanlı entegrasyonunu sağlayarak, işletmelere karar vermekten, yatırım yapmaya kadar birçok açıdan doğru bilgiyi üreterek, bilginin yönetilmesine olanak sağlamaktadır (Durdu ve Batur, 2022, s. 67). Bu makale, bilgi yönetimi, KKP ve entelektüel sermaye kavramlarının birbirleriyle olan etkileşimini anlamak ve işletmelerin bu entegrasyonu nasıl stratejik bir avantaja dönüştürebileceklerini keşfetmek için bir temel oluşturmayı amaçlamaktadır.

Yönetimde doğru kararlar verebilmek için, doğru verilerin elde edilmesi ve bilgiye dönüşen bu verilerin kullanılması önem arz etmektedir. Bilgi esaslı bir sistem olan KKP'ler, bu yönüyle karar verme sürecinde, doğru verilere ulaşmada ve bu verilerin karar verme sürecinde işlevsel hale gelmesinde ve doğru adımların atılmasında destek sağlamaktadır (Bulut ve Aslan, 2022, s. 1266).

Bu çalışmada, öncelikle bilgi yönetimi ve entelektüel sermayenin KKP sistem başarısındaki etkisi incelenmiştir. Ardından, entelektüel sermayenin, bilgi yönetimi ve KKP sistem başarısı üzerindeki etkisinde aracılık etkisi analiz edilmiştir. Araştırmada, hipotez dayanakları oluşturulabilmesi için alanyazın incelenmiştir. Oluşturulan anket formu katılımcılara ulaştırılmıştır. Elde edilen veriler ile tanımlayıcı istatistikler belirlendikten sonra, faktör, güvenilirlik, korelasyon ve regresyon analizlerine yer verilmiştir. Araştırmanın aracı değişkeni olan entelektüel sermaye detaylı incelenerek alt boyutları ile birlikte ele alınmıştır. Bunun yapılmasının sebebi, bazı durumlarda ilk bakışta göze çarpmayan değişkenlerin de dolaylı olarak bağımlı değişkeni etkileyebileceğidir.

Araştırmada ana modeli test etmek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre bilgi yönetimi ve entelektüel sermaye KKP sitem başarısını pozitif ve anlamlı etkilediği görülmüştür. Araştırma bilgi yönetiminin KKP sistem başarısını etkilemesi yönüyle araştırma Sedera ve Gable (2010), Stone ve Zhang (2021), Karim (2023), Zuma ve Sibindi (2023a), Zuma ve Sibindi (2023b) ile paralellik göstermektedir. Entelektüel sermayenin KKP sistem başarısını pozitif ve anlamlı etkilemesi yönüyle Raimee ve Amaan (2023) ve Truong vd. (2024) ile benzerlik göstermektedir.

Daha sonra alt hipotezleri test etmek için değişkenler tek tek analiz edilmiştir. Bu noktada yapılan analizler de bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni anlamlı ve pozitif yönde etkilediği görülmüştür. Ancak etkiler basit doğrusal regresyonda artış eğilimi göstermiştir. Bu sonuç araştırmada bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkide aracılık etkisinin varlığını göstermiştir. Kısmi aracılık analizi incelendiğinde, bilgi yönetiminin entelektüel sermaye üzerinden KKP sistem başarısını dolaylı olarak etkilediği ve bu dolaylı etkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir.

Araştırmaya ait diğer bulgulara göre, bilgi yönetiminin KKP sistem başarısı üzerindeki doğrudan etkisinde, entelektüel sermayenin kısmi aracılık rolü ve alt boyutlarının da (insan sermayesi, sosyal sermaye ve yapısal sermaye) sıralı aracılık rolü tespit edilmiştir. Üç sıralı aracı (M1, M2, M3) bilgi yönetiminin KKP sistem başarısı üzerindeki etkisindeki %16.7'lik toplam dolaylı etkiyi oluşturmaktadır. İnsan sermayesi (M1), sosyal sermaye (M2) ve yapısal sermaye (M3), bilgi yönetimi ile KKP sistem başarısı arasındaki ilişkide üç önemli sıralı aracı olarak doğrulanmıştır.

Sonuç olarak, işletmenin tüm bilgi ve deneyim birikimini kapsayan, entelektüel sermayenin etkin bir şekilde yönetilmesi, bilgi yönetimi ve KKP süreçlerinin daha başarılı olmasını sağlamaktadır. Özellikle bilgi yönetimi, entelektüel sermayenin değerini artırarak KKP süreçlerinde stratejik avantaj sunmaktadır.

Araştırma sonuçları, bilgi yönetiminin KKP sistem başarısı üzerinde etkisi olduğu yönündedir. Bilgi yönetimi, bir kurumun bilgi varlıklarını etkin bir şekilde yönetme sürecidir. KKP sistemleri ise kurumsal düzeyde bilgi yönetimini sağlayan yazılım veya sistemlerdir. Bu nedenle, bilgi yönetiminin etkili bir şekilde uygulanması, KKP sistemlerinin başarısını artırabilir. Bu sonuçlar, işletmelerin bilgi yönetimi stratejilerini geliştirmeleri ve KKP sistemlerini daha etkili bir şekilde kullanmaları gerektiğini vurgulamaktadır. Bu anlamda araştırmamızın literatür ile benzerlik gösterdiği söylenebilir (Parr ve Shanks, 2000; Metaxiotis, 2009; Sadera ve Gable, 2010; Acar, 2013). Literatürde entelektüel sermaye ile KKP arasında doğrudan ilişkilere rastlanmazken, öğrenen örgüt ve bilgi yönetimi arasında entelektüel sermayenin aracılık etkisinin olduğuna rastlanmıştır (Ayaoğlu, 2023). Entelektüel sermaye ve alt boyutlarının birlikte aracılık analizi yapılması bu çalışmanın özgün değerlerinden biridir. Araştırma üç alt boyutun birlikte hareket edilmesinin önemli olması sonucu ile Öztemiz ve Karasioğlu (2024) ile benzerlik göstermektedir. Öztemiz ve Karasioğlu (2024) yapmış oldukları çalışmada, entelektüel sermayenin üç temel bileşenden oluştuğunu vurgulamaktadır. Bu üç bileşenin sadece bireysel olarak değil, aynı zamanda bir bütün olarak birbirleriyle etkileşim içinde işletmeye önemli bir katma değer sağladığını belirtmektedirler. Bu etkileşim, işletmenin yenilikçilik kapasitesini artırmakta, rekabet avantajı sağlar ve uzun vadeli başarıya katkıda bulunmaktadır. Dolayısıyla, entelektüel sermaye bileşenlerinin birbirini tamamlayan yapısı, işletmelerin sürdürülebilir büyüme ve rekabet edebilirlik hedeflerine ulaşmasında kritik bir rol oynamaktadır.

Ayrıca çalışmanın sonuçları literatüre katkı sunmaktadır. Örneğin;

Örneklem olarak ISO 1000 işletmelerinin seçilmesi, bu işletmelerin hem Türkiye ekonomisinde belirleyici bir rol oynaması hem de gelişmiş bilgi yönetimi ve entelektüel sermaye uygulamalarına sahip olmaları nedeniyle önemlidir. Bu işletmeler, karmaşık kurumsal yapılarına bağlı olarak, KKP sistemlerini daha kapsamlı ve bütünsel şekilde kullanmakta ve bilgi yönetimi uygulamalarının etkinliği ile rekabet avantajı elde etmektedirler.

Elde edilen sonuçlar, bilgi yönetiminin KKP başarısını doğrudan etkilediğini ve entelektüel sermayenin aracılık etkisinin anlamlı olduğunu göstermektedir. Bunun temel nedeni, ISO 1000 işletmelerinin, KKP sistemlerinde doğrudan bilgi yönetimi süreçlerine odaklanmaları olabilir.

Ayrıca alt boyutlar (insan sermayesi, sosyal sermaye, yapısal sermaye) aracılık rolü oynayarak bilgi yönetiminin etkinliğini daha ince bir seviyede etkileyebilmektedir. ISO 1000 gibi büyük işletmeler, farklı uzmanlık alanlarındaki çalışanlarının, kurum içi ağların ve yapıların KKP başarısına katkı sağlaması için entelektüel sermaye alt boyutlarını kullanmaktadırlar. Bu bağlamda, insan sermayesi gibi unsurlar doğrudan sistem başarısına dolaylı katkı bulunabilmektedir.

Bu sonuçlar, literatüre, entelektüel sermayenin yalnızca bütünsel değil, alt boyutlar düzeyinde de incelenmesi gerektiği yönünde bir katkı sunmaktadır. Çalışma, bilgi yönetiminin doğrudan etkisinin yanında, entelektüel sermayenin farklı yönlerinin KKP sistemleri üzerindeki etkisini değerlendirmeye yönelik yeni bir bakış açısı getirmektedir.

Gelecekteki araştırmalarda, bu konudaki yeni trendlerin ve gelişmelerin nasıl şekillendiğini daha detaylı incelemek, işletmelerin bu stratejileri nasıl daha etkili bir şekilde uygulayabileceklerini anlamak için önemli olacaktır. Bu çalışmanın sonuçlarına dayanarak, uygulayıcılara şu önerilerde bulunulabilir:

KKP ve bilgi yönetimi entegrasyonu: KKP sistemleri, bilgi yönetimi süreçleriyle entegre edilmelidir. Bu entegrasyon, işletmelerin bilgiyi daha iyi yönetmesine ve iş süreçlerini optimize etmesine olanak tanıyabilir.

Entelektüel sermaye yönetimine odaklanma: İşletmeler, bilgi yönetimini etkin bir şekilde yönetmek için entelektüel sermaye stratejilerine odaklanmalıdır. Bu stratejiler, işletmenin bilgi varlıklarını etkin bir şekilde kullanmasına ve değerini artırmasına

yardımcı olabilir.

Çalışanları yetenek ve bilgi paylaşımına teşvik etmek: İşletmeler, çalışanların bilgi ve yeteneklerini paylaşmalarını teşvik eden bir kültür oluşturmalıdır. Bu, entelektüel sermayenin gelişimine ve kullanımına katkıda bulunabilir. Araştırmacılara ise aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

Bu ampirik araştırma başka bir örneklem grubu üzerinde yapılabilir. Bunun yanında daha farklı örneklem büyüklüğü ile yapıp, sonuçlar karşılaştırılabilir.

Bilgi yönetiminin ve KKP sistem başarısı üzerindeki etkisinde entelektüel sermaye değişkeni yerine başka değişkenler eklenerek model test edilebilir.

This research article has been licensed with Creative Commons Attribution - Non-Commercial 4.0 International License. Bu araştırma makalesi, Creative Commons Atıf - Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Yazar Katkıları

Yazarlar, çalışmaya katkı oranlarını bu şekilde beyan etmişlerdir: Ahmet Melih Eytmiş: %60; Fadime Sezer: %40

Teşekkür Beyanı

Yazar(lar), çalışma için teşekkür beyanında bulunmamışlardır.

Destek Beyanı

Yazar(lar), çalışma için destekleyen beyanında bulunmuşlardır: Bu çalışma, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinasyon Birimi (Proje No: 2023/2-11 D) tarafından desteklenmektedir.

Çıkar Çatışması

Yazar(lar), çalışma için herhangi bir çıkar çatışması beyanında bulunmamışlardır.

Etik Beyanı

Yazar(lar), çalışma için Etik Kurul Onayı alındığını beyan etmişlerdir: Bu çalışma Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Etik Kurulu'ndan alınan 24.07.2023 tarih ve 2023-29 sayılı Etik Kurul Onayı kapsamında hazırlanmıştır.

Sorumlu Editörler

Prof. Dr. Fatih Ecer, Afyon Kocatepe Üniversitesi

Doç. Dr. Osman Uslu, Afyon Kocatepe Üniversitesi

Arş. Gör. İbrahim Eyüp Yaman, Afyon Kocatepe Üniversitesi

Kaynakça/References

- Abeysekera, I. ve Guthrie, J. (2004). Human capital reporting in a developing nation. *The British Accounting Review*, 36, 251–268. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2004.03.004>
- Acar, M. F. (2013). *Supply chain orientation, ERP usage and knowledge management in supply chain* (Yayımlanmamış doktora tezi). Fatih Üniversitesi, İstanbul.
- Acar, M. F., Tarım, M., Zaim, H., Zaim, S. ve Delen, D. (2017). Knowledge management and ERP: Complementary or contradictory?. *Journal of Information Management*, 37(6), 703–712.
- Akpınar, A. T. (2002). *Bilgi yönetiminin entelektüel sermaye ile ilişkisi* (Bildiri sunumu). I. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, Hereke, İzmit.
- Aktan, C. C., Tunç, M. ve Yay, S. (2017). İnsan sermayesi ve sosyal sermaye arasındaki ilişki ve tamamlayıcılık rolü üzerine. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 9(1), 81-103.
- Aladwani, A. M. (2001). Change management strategies for successful ERP implementation. *Business Process Management Journal*, 7(3), 266–275.
- Alataş, E. (2018). *The impact of organizational culture and structure on enterprise resource planning success* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kadir Has Üniversitesi, İstanbul.
- Ayaoğlu, A. N. (2023). *Öğrenen örgüt ve bilgi yönetimi etkileşiminde entelektüel sermayenin aracı rolü*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Baron, R. M. ve Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173–1182. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1173>
- Bayraktar, C. (2017). *Bilgi toplumuna geçiş sürecinde entelektüel sermaye ve Türkiye*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

- Bontis, N. (1998) Intellectual capital; An exploratory study that develops measures and models. *Management Decision*, 36, 63-76. <http://dx.doi.org/10.1108/00251749810204142>
- Bozbura, F. T. (2007). Knowledge management practices in Turkish SMEs. *Journal of Enterprise Information Management*, 20(2), 209–221. <https://doi.org/10.1108/17410390710725788>
- Boztaş, M. ve Özmıraz, M. (2012). Kurumsal kaynak planlaması (ERP) yazılımları kurulum ve kullanım sürecinin bilgi yönetimi kavramıyla etkileşimi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 21, 65-79.
- Bulut, Y., Aslan, M. M. (2022). Yönetimde karar verme süreçlerine ilişkin bir öneri: kurumsal kaynak planlaması (ERP). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(2), 1260-1270.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology*, 94(Supplement), S95-S120.
- Çaylan, T. (2024). *Kurumsal kaynak planlama sistemlerinin kurumsallaşma üzerindeki etkileri*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Çelebi, M. (2020). *Enformasyon teknolojileri çerçevesinde bilgi yönetimi ve öğrenen örgüt ilişkisi: enerji sektöründe bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çelik, Ö. (2022). *Etik liderliğin örgütsel vatandaşlık davranışı, örgütsel bağlılık, bilgi yönetimi ve değişime direnç üzerine etkisi (Türkiye geneli sağlık çalışanları)* (Yayımlanmamış yüksek lisans). Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Kıbrıs.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve lisrel uygulamaları*. Pegem Akademi.
- Davenport, T. H. (1997). Ten principles of knowledge management and four case studies. *Knowledge and Process Management Volume*, 4(3), 187-208
- Davenport, T. H. (1998). Putting the Enterprise into the Enterprise System. *Harvard Business Review*, 76(4), 121–131.
- Davenport, T. H. ve Prusak, L. (1998). *Working knowledge*, Harvard Business School Press,.
- De Toni, A. F., Fornasier, A. ve Nonino, F. (2015). The impact of implementation process on the perception of enterprise resource planning success. *Business Process Management Journal*, 21(2), 332–352. <https://doi.org/10.1108/BPMJ-08-2013-0114>
- De Vaus, D. A. (1990). *Surveys in social research*. Unwin Hyman.
- Delen, D., Zaim, H., Kuzey, C. ve Zaim, S. (2013). A comparative analysis of machine learning systems for measuring the impact of knowledge management practices. *Decision Support Systems*, 54(2), 1150–1160. <https://doi.org/10.1016/j.dss.2012.10.040>
- Drucker, P. F. (1993). *Post-capitalist society*. Harper Business.
- Durdu, A., Batur, B. C. (2022). Kurumsal kaynak planlama (ERP) yazılımı kullanımının işletmelere sağladığı faydalar. İçinde Ö. Çakır, H. Emen (Edit.). *Sosyal ve eğitim bilimlerinde yeni yaklaşımlar* (s. 67). Berikan Kitabevi.
- Durdu, A. ve İpek, E. (2020). Bilgi yönetiminin işletmelere yenilik ve rekabet üstünlüğü sağlaması. *Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 11(43), 105-114. <https://doi.org/10.5824/ajite.2020.04.005.x>
- Edvinsson, L. ve Sullivan, P. (1996). Developing a model for managing intellectual capital, *European Management Journal*, 14(4) 356-364.
- Fissha, H. M. (2024). *Implementation constraints of ERP systems in developing countries* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Stockholms Üniversitesi, İsveç.
- Galbraith, J. K. (1969). The consequences of technology. *Journal of Accountancy*, 127(6), 44- 56.
- Gümüştekin Eren, G. (2004). Bilgi yönetiminin stratejik önemi. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 18(3,4), 201-212.
- Gürbüz, S. (2019). *Sosyal bilimlerde aracı, düzenleyici ve durumsal etki analizi*. Seçkin Yayıncılık.
- Gürbüz, S. ve Bayık, M. E. (2018). *Aracılık modellerinin analizinde modern yaklaşım: Baron ve Kenny yöntemi artık terk edilmeli mi?* 6. Örgütsel Davranış Kongresi Bildiriler Kitabı, 2-3 Kasım 2018/İsparta.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L. ve Black, W. C. (1998). *Multivariate data analysis* (5th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Hasanzadeh, M. ve Mahaleh, S. F. S. S. (2014). Effect of knowledge management on success of customer relationship management in Eghtesad Novin bank of Tehran. *Global Journal of Management and Business Research*, 4(6), 839-848.
- Hayes, A. F. (2018). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach* (2. Baskı). The Guilford Press.

- Hayes, A. F. (2013). *Methodology in the social sciences introduction to mediation, moderation and conditional process analysis: A regression-based*. New York: Guilford Press.
- Ho, C.F., Wu, W.H. ve Tai, Y.M. (2004). Strategies for the adaptation of ERP systems. *Industrial Management & Data Systems*, 104(3), 234-251.
- Hsu, Y. H. ve Fang, W. (2009). Intellectual capital and new product development performance: The mediating role of organizational learning capability. *Technological Forecasting and Social Change*, 76(5), 664-677.
- Ifinedo, P. (2008). Impacts of business vision, top management support, and external expertise on ERP success. *Business Process Management Journal* 14(4), 551-568.
- Ifinedo, P., Rapp, B., Ifinedo, A. ve Sundberg, K. (2010). Relationships among ERP post-implementation success constructs: An analysis at the organizational level. *Computers in Human Behavior* 26, 1136–1148.
- İSO 500, (2024, 10 Ekim). Sık sorulan sorular, İSO 500 nedir ve neden önemlidir?. <https://www.iso500.org.tr/sss>.
- James, G., Witten, D., Hastie, T. ve Tibshirani, R. (2013). *An introduction to statistical learning*. Springer.
- Kalaycı, Ş. (Ed.) (2005). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Asil Yayın Dağıtım.
- Karagül, M. ve Dündar, S. (2006). Sosyal sermaye ve belirleyicileri üzerine ampirik bir çalışma. *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(12), 61-78.
- Karakulak, E. (2003). *Toplam bilgi yönetimi ERP II proje uygulamaları bilgi yönetimi sentezi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Karim, M. R., Nordin, N., Yusof, M.F., Amin, M. B., Islam, M. A. ve Hassan, M. S. (2023) Does ERP implementation mediate the relationship between knowledge management and the perceived organizational performance of the healthcare sector? Evidence from a developing country. *Cogent Business & Management*, 10(3), 1-19. <https://doi:10.1080/23311975.2023.2275869>
- Keçek, G. ve Yıldırım, E. (2010). Kurumsal kaynak planlaması (ERP) sisteminin analitik hiyerarsi süreci ahp _le seçimi: otomotiv sektöründe bir uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1), 193-211.
- Kim, Y., Lee, Z. ve Gosain, S. (2005). Impediments to successful ERP implementation process. *Business Process Management Journal*, 11(2), 158-170.
- MacKinnon, D. P., Lockwood, C. M. ve Williams, J. (2004). Confidence limits for the indirect effect: Distribution of the product and resampling methods. *Multivariate Behavioral Research*, 39(1), 99-128.
- Martins, E. J. ve Belfo, F. P. (2024). A systemic framework for enterprise resource planning systems: A bibliometric networking analysis. *Procedia Computer Science*, 239, 1549-1559.
- McGinnis, T. C. ve Huang, Z. (2007). Rethinking ERP success: A new perspective from knowledge management and continuous improvement. *Information & Management*, 44(7), 626-634.
- Metaxiotis, K. (2009). Exploring the rationales for ERP and knowledge management integration in SMEs. *Journal of Enterprise Information Management*, 22 (1/2), 51-62. <http://dx.doi.org/10.1108/17410390910922822>
- Muniz-Rodriguez, N. M., Rego, A. Z., Navajas-Romero, V. ve Ceular-Villamandos, N. (2024). Exploring the Role of Organizational Learning and Knowledge Management in the Acceleration of Current Small Business's Digital Transformation. İçinde: M. Valeri (Ed), *Knowledge management and knowledge sharing. contributions to management science*. (ss. 117-146). Springer: Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-37868-3_8
- Nicoloau, A. I. (2004) Firm performance effects in relation to the implementation and use of ERP systems. *Journal of Information Systems*, 18(2), 79-105. <https://doi.org/10.2308/jis.2004.18.2.79>
- Nonaka, I. (1991). The knowledge-creating company. *Harvard Business Review*, 69, 96–104.
- Özdamar, K. (2015). *Ölçek ve test geliştirme yapısal eşitlik modellemesi*. Nisan Kitabevi.
- Özdemir, B. ve Taşçı, D. (2017). Entelektüel sermaye ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliğinin testi: Türkiye'nin ilk 1000 sanayi kuruluşu'nda ampirik bir araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 61, 363-372.
- Öztemiz, D. ve Karasioğlu, F. (2024). İnsan sermayesi, müşteri sermayesi ve yapısal sermaye etkinliklerinin işletmelerin karlılıkları üzerine etkisi: BIST100 Endeksi üzerine bir uygulama. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(1), 152-165. <https://doi.org/10.33707/akuiibfd.1377396>
- Pan, S. L., Newell, S., Huang, J. ve Galliers, R. D. (2007). Overcoming knowledge management challenges during ERP implementation: The need to integrate and share different types of knowledge. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 58(3), 404-419.

- Parr, A. ve Shanks, G. (2000). A model of ERP project implementation. *Journal of Information Technology*, 15(4), 289–303. <https://doi.org/10.1080/02683960010009051>
- Parthasarathy, S. ve Anbazhagan, N. (2008). Evaluating ERP projects using DEA and regression analysis. *International Journal of Business Information Systems*, 3(2), 140–157.
- Perera, H. S. C. ve Costa, W. K. R. (2008). Analytic hierarchy process for selection of ERP software for manufacturing companies. *Vision*, 12(4), 1-11.
- Preacher, K. J. ve Hayes, A. F. (2004). SPSS and SAS procedures for estimating indirect effects in simple mediation models. *Behavior Research Methods, Instruments & Computers*, 36(4), 717–731. <https://doi.org/10.3758/BF03206553>
- Quintero-Quintero, W., Blanco-Ariza, A. ve Garzón-Castrillón, M. (2021). Intellectual capital: A review and bibliometric analysis. *Publications*, 9(4), 1-23.
- Raimee, N. ve Aman, A. (2023). The challenges of using ERP for knowledge management: A case of telecommunication company. *Business, Management and Economics Engineering*, 21(1), 272–289.
- Ranjan, S., Jha, V.J. ve Pal, P. (2016). Literature review on ERP implementation challenges. *Int. J. Business Information Systems*, 21(3), 388- 402.
- Sakarya, A. O. (2021). Bilgi sarmalı çerçevesinde süreçlerin karşılıklı etkileşimi üzerine bir araştırma. *BMIJ*, 9(4), 1564-1581.
- Samiei, E. ve Habibi, J. (2020). The mutual relation between Enterprise resource planning and knowledge management: A review. *Global Journal of Flexible Systems Management*, 21(1), 53-66.
- Sedera, D. ve Gable, G. G. (2010). Knowledge Management Competence for Enterprise System Success *Journal of Strategic Information Systems* 19, 296–306.
- Sedera, D., Gable, G. ve Chan, T. (2003). Knowledge management for ERP success. PACIS 2003 Proceedings. 97. <http://aisel.aisnet.org/pacis2003/97>
- Serenko A.ve Bontis N. (2004). Meta-review of knowledgemanagement and intellectual capital literature: Citation impact and research productivity rankings. *Knowledge and Process Management* 11(3), 185–198.
- Sezer, B. ve Bakan, İ. (2022). Rekabet güçlerinin değer zinciri üzerine etkisinde inovasyon düzeyinin aracılık rolü. *Alanya Akademik Bakış*, 6(3), 3085- 3108.
- Sharma, R. (2024). *Research of industrial internet of things and industry 4.0 in enterprise resource planning* (Yayımlanmamış doktora tezi). Budapest University, Budapest.
- Sobel, M.E. (1982) Asymptotic confidence intervals for indirect effects in structural equation models. *Sociological Methodology*, 13, 290-321. <https://doi.org/10.2307/270723>
- Soja, P. (2006). Success factors in ERP systems implementations – lessons from practice, *Journal of Enterprise Information Management*, 19(4), 418-433.
- Stewart, T. A. (2001). *The wealth of knowledge: Intellectual capital and the twenty-first century organization*. Random House.
- Stewart, T. A. (1991). Brainpower, *Fortune*, 123(11), 42-60.
- Stone, A. R. ve Zhang, X. (2021). Understanding success factors for ERP implementation: *An integration of literature and experience*. *Issues in Information Systems*, 22(2), 146-156.
- Subramaniam, M. ve Youndt, M. A. (2005). The influence of intellectual capital on the types of innovative capabilities. *Academy of Management Journal*, 48(3), 450-463.
- Sürücü, L, Şeşen, H., Maslakçı, A. ve Yeloğlu, H. O. (2023). *SPSS, AMOS ve PROCESS Macro ile ilişkisel, aracı/düzenleyici ve yapısal eşitlik modellemesi*. Detay yayıncılık.
- Şerbetçi, D. (2015). 21. yy işletmelerinin gerçek zenginlik kaynağı: insan sermayesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 1-18.
- Şimşek, H. K., Arslan, H. ve Görmez, Y. (2023). DtyPAM: Kurumsal destek firmaları için önerilmiş konteynır tabanlı ayrıcalıklı erişim yönetim sistemi. *Bilgisayar Bilimleri ve Teknolojileri Dergisi*, 4(2), 67-75.
- Toffler, A. (1998). *Üçüncü dalga* (1. Baskı). Koridor Yayıncılık, (Çeviren: Selim Yeniçeri).
- Truong, B. T. T., Nguyen, P. V. ve Vrontis, D. (2024). Enhancing firm performance through innovation: the roles of intellectual capital, government support, knowledge sharing and knowledge management success, *Journal of Intellectual Capital*, 25(1), 188-209. <https://doi.org/10.1108/JIC-08-2023-0181>
- Uçar, D. (2017). *Measuring the relationship between quality management and organizational innovation performance: Mediating effects of knowledge management and intellectual capital* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.

- Vandaie, R. (2008). The role of organizational knowledge management in successful ERP implementation projects. *Knowledge-Based Systems*, 21(8), 920-926.
- Volkov, D. ve Garanina, T. (2008). Value creation in Russian companies: The role of intangible assets. *The Electronic Journal of Knowledge Management*, 6(1), 63-74.
- Wang, W. Y. ve Chang, C. (2005). Intellectual capital and performance in causal models Evidence from the information technology industry in Taiwan. *Journal of Intellectual Capital*, 6(2), 222-236. <https://doi:10.1108/14691930510592816>.
- Wiig, K. M. (1993). *Knowledge management foundations: Thinking about thinking--how people and organizations create, represent, and use knowledge*. Arlington, TX: Schema Press.
- Wiig, K. M. (1997). Knowledge management: Where did it come from and where will it go?. *Expert Systems with Applications*, 13(1), 1-14.
- Xu, L., Wang, C., Luo, X. ve Shi, Z. (2006). Integrating knowledge management and ERP in enterprise information systems. *Systems Research and Behavioral Science*, 23(2), 147-156.
- Yılmaz, V. ve Dalbudak, İ. Z. (2018). Aracı değişken etkisinin incelenmesi: Yüksek hızlı tren işletmeciliği üzerine bir uygulama. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 14 (2), 517-534.
- Youndt, M. A., Subramaniam, M. ve Snell, S. A. (2004). Intellectual capital profiles: An examination of investments and returns. *Journal of Management Studies*, 41(2), 335-361.
- Zuma, N. ve Sibindi, N. (2023a). Knowledge management as a driver of successful enterprise resources planning implementation: A conceptual framework. *Change Management: An International Journal*, 23(1), 37-62.
- Zuma, N. ve Sibindi, N. (2023b). Challenges of implementing enterprise resource planning and the role of knowledge management: Evidence from the National Youth Development Agency. *South African Computer Journal*, 35(2), 97-118.